IZBOR 100

Lastavica



INDIJSKE BAJKE



Za objavljeni rad u „Malim novinama“,
broj 983, Slaviši Butkoviću
učeniku Osnovne škole
Sarajevo, Redakcija „Malih novina“

ODGOVORNI UREDNIK „MALIH NOVINA“





Urednik: AHMET HROMADŽIĆ

IZBOR 100 KNJIGA



IZDAVAČKO PREDUZEĆE
»VESELIN MASLEŠA«
SARAJEVO

INDIJSKE BAJKE

SARAJEVO
1967

S ruskog prevela
NINA KOŽEMJAKIN

Naslovna strana: *Hamid Lukovac*
Ilustracije: *Željko Marjanović*

KAKO JE JEDAN ŠAH*) SAZNAO KOLIKA MU JE VRIJEDNOST

Sazove neki šah sve majstore i vještake iz cijele svoje zemlje i reče im:

— Vi znate čemu služi koja stvar i možete da joj odredite cijenu. Želim da kažete koliko vrijedim ja. Samo pazite da ne pogriješite. Ako pogriješite, strogo ću vas kazniti.

Saslušavši šahovu naredbu, majstori se zabrinuše. Nijedan se nije nadao da će sačuvati život i čast.

Među tim majstorima bješe jedan mudar starac, koji je za svoga dugog vijeka svašta vidio. I on ovako reče svojim drugovima:

— Povedite vi mene njegovom veličanstvu šahu. Ja ću mu reći koliko vrijedi i tako ću vama sačuvati obraz.

Odvedoše majstori starca pred šaha i rekoše:

— Ovaj starac zna cijenu njegova veličanstva šaha, zamjenika božjeg na zemlji.

— Onda nam kaži sve kako jest, — naredi šah — ništa ne umanjuj i ne preuveličavaj. U protivnom bićeš strogo kažnjen!

Starac se pokloni šahu i reče:

— Šah, uzdanica svijeta, ne vrijedi ni prebijene pare!

---

*) Šah je car.

Kad to ču šah, upita starca:

— Kako to? Zašto takav šah kao što sam ja ne vrijedi ni prebijene pare?

Starac odgovori:

— Kad čovjek kupi roba, on mu naređuje da radi svašta, — šta treba i šta ne treba, a sam ne radi ništa. Ali kad bi neko kupio vaše veličanstvo, od te kupovine ne bi dobio ništa. Vi njega ne biste služili, a on bi vas morao. Uz to morao bi još da vam ugađa i ukazuje kojekakve počasti, a koristi od vas ne bi imao baš nikakve.

SLIJEPI MIŠ

Jednom je, bilo je to davno, izbio žestoki rat između zvjerinja i ptica. Slijepi miš tada reče sam sebi:

— Niko još nije utvrdio ko sam: zvijer ili ptica. Jedni kažu da sam zvijer, drugi — da sam ptica. Zasad će biti najbolje da se držim po strani i da o svemu dobro promislim. Neću da se priključujem zvijerima, a ni pticama, dok ne vidim ko će biti jači. Ko bude pobijedio, tome ću se i priključiti!

Zvjerinja vojska, međutim, sukobi se s ptičjom i otpoče odlučna bitka. Posmatra slijepi miš bitku iz daljine i učini mu se da će nadjačati ptice. On odletje na onu stranu gdje su one, ali se ne približi njima, već pomisli: »Odnesu li pobjedu, priključiću im se odmah!«

Uto mu se učini da su zvijeri jače. Slijepi miš upade u njihove redove i izjavi:

— Njuška mi je sasvim ista kao kod miša. Svoju djecu dojim, a ptice to ne mogu. Znači — ja sam zvijer. Zato me primite u svoje pleme. Biću vam vjeran do groba. Neću nikad i nipošto da vas iznevjerim!

Povjerovaše zvijeri slijepom mišu i primiše ga u svoje pleme.

Međutim, pobjedu odnesu ptice; vojskovođa im je bio neobično hrabar — bio je to orao! Slijepi miš se prepade, skoro da umre od straha. On pomisli: »Sad mi ne ginu ptičije kandže!«

Tako pomisli slijepi miš i odluči da se spasava bjekstvom. Odletje u planinu, zavuče se u šumu, a tamo se uvuče u šuplje drvo.

Eto, i sad on živi tako, prezren od svih; danju se krije, a po noći, kad su sve ptice u svojim gnijezdima, izvlači se napolje.

* * *

I zaista je sramota kad je neko kukavica, a izdaja i podlost još su gore mane i dostojne su svake osude!

O TRGOVCU I NOSAČU

Jedan trgovac reče nosaču:

— Uzmi ovu korpu s bocama i odnesi mojoj kući. A za svoj trud dobićeš od mene tri savjeta, i to takva da ćeš od njih imati veliku korist.

Nosač pristane, digne korpu na rame i pođe za trgovcem. Prođoše trećinu puta i nosač upita:

— O, sahibe, koji je vaš prvi savjet?

Trgovac odgovori:

— Ako ti ko reče da je bolje biti gladan nego imati pun stomak, nemoj nikako da se s tim složiš!

— Dobar je savjet! — uzvrati mu nosač.

Prođu drugu trećinu puta i nosač opet zapita trgovca:

— A koji je drugi savjet?

Trgovac odgovori:

— Ako ti ko reče da je bolje ići pješice nego jahati konja, pazi, nemoj misliti da je to istina!

— O, ovaj je još bolji! — složi se nosač.

Kad su stigli pred trgovčevu kuću, nosač se opet obrati trgovcu:

— Da čujem tvoj treći savjet!

— Ako ti neko bude kazao da je vidio nosača luđeg od tebe, nipošto mu nemoj vjerovati!

Na ovo se nosač jako naljuti; u ljutnji tresne korpu o zemlju i vikne:

— A ako tebi bude neko rekao da je u ovoj korpi ostala i jedna čitava boca, takođe mu ne vjeruj nipošto!

TVRDICA I NJEGOV SLUGA

Bio je negdje jedan tvrdica. Muka ga je hvatala kad je trebalo da plaća svoje sluge. Zato on nabavi sebi pokrivač, ali tako kratak da mu, kad se pokrije po glavi, vire noge, a kad pokrije noge, — ne stiže da pokrije glavu. Čim bi koji sluga zatražio svoju mjesečnu zaradu, tvrdica bi legao na krevet i naredio:

— Uzmi onaj pokrivač i pokrij me!

Kad bi sluga pokrio gazdu po glavi, — gazdine bi noge ostale gole; kad bi mu pokrio noge, glava bi virila nepokrivena. Gazda bi se onda ljutio, galamio, korio slugu za neposlušnost, dok ga ne bi otjerao ne plativši mu ništa za rad. O tom se pročulo nadaleko i konačno niko nije htio da služi kod njega.

Ali pošto prođe poviše dana, pojavi se u tom mjestu neki čovjek iz daleka i najmi se da služi kod tvrdice. Susjedi mu savjetovaše:

— Tvoj je gazda tvrdica. Biće ti bolje da odeš od njega.

— Zašto? — upitao je novi sluga.

Susjedi mu ispričaju o tome kako njegov gazda nepravično postupa sa svojim slugama, ali sluga odgovori:

— Ipak ću ja ostati kod njega, a kad budem pošao, dobiću od njega sav svoj zarađeni novac.

Služio je svog gazdu najbolje, a kad prođe mjesec dana, on zatraži od gazde da mu isplati zaradu. Po svom običaju gazda leže i naredi sluzi:

— Uzmi onaj pokrivač i pokrij me!

Sluga uze pokrivač i pokri ga po glavi. Gazda mu onda reče:

— Zar ne vidiš da su mi noge ostale gole!

Sluga navuče pokrivač na noge.

— Gle, glava mi je otkrivena! — prodera se gazda.

Sluga mu navuče pokrivač preko glave.

Gazda se razbjesni i poče da viče:

— Jesi li ćorav? Vidiš da mi vire noge! Tako li me ti slušaš!

Ne progovorivši ni riječi, sluga diže štap koji je već ranije bio pripremio, pa iz sve snage raspali tvrdicu po nogama. Ovaj brzo podavi noge i začas se savi ispod pokrivača u klupko. Sluga podvi pokrivač sa svih strana oko njega i doviknuvši mu »U zdravlju!« — uze svoj novac i ode.

KONJ I VO

Jedan pored drugog pasli su na livadi konj i vo. I odjednom konj prezrivo premjeri vola i reče:

— Eh, ti, težače! Kako se usuđuješ da čupaš tu travu odmah do mene? Odmakni se malo! Hajde ti svojim putem!

Vo se jako naljuti, ali otrpje uvredu i upita konja:

— Slušaj, brate! Zašto ti toliko uzdižeš sebe i ponižavaš mene?

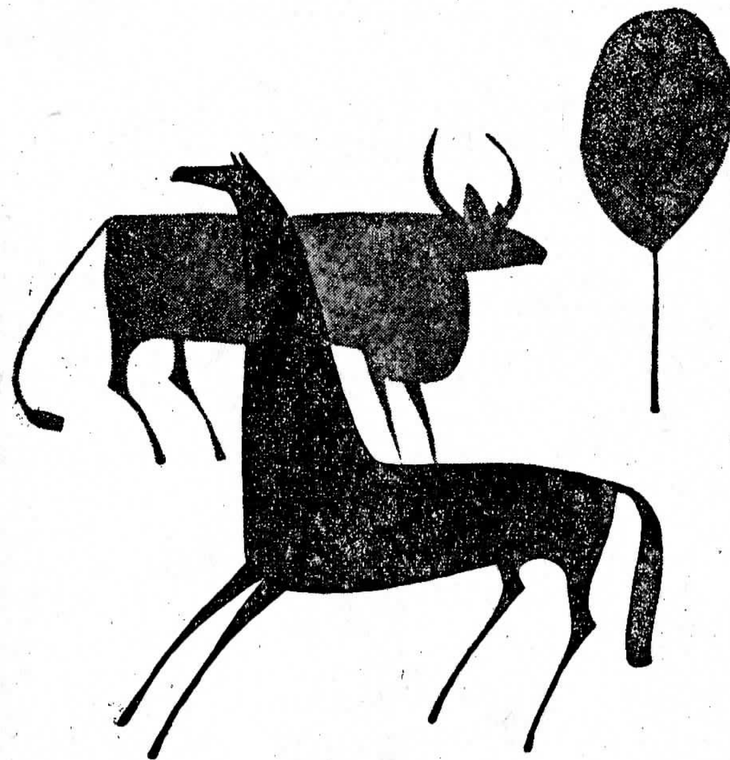
— Kako? Zar ne vidiš kako lijep i bogato urešen kićankama pokrovac stavljaju ljudi na moja leđa, kakvim me zlatnim i srebrnim nakitom kite!? — poviče konj. — Sam car jaši na meni, tapše me po grivi, hvali i miluje. Ja sam brz i koristan! A šta si ti? Car te ne bi htio ni pogledati!

— Tačno je sve što kažeš! — rikne vo. — Pa ipak sam korisniji od tebe. Iako ja nisam brz, ali jak jesam! Da ja ne orem zemlju, da ne izvlačim vodu iz bunara, da ne navodnjavam njive, da ne vršem žito na guvnu, da ne vučem u grad kola sa žitom, da ne okrećem kolo u mlinu i ne meljem žito, onda bi ne samo ti, već i tvoj plemeniti jahač-car, umro od gladi. Svojim trudom ja hranim, obuvam i odijevam cijeli svijet!

— Ah, ti, bezobrazniče jedan! — prodera se konj. Nemoj da lupetaš gluposti! Inače ću te tako lupiti svojim kopitom, da će prsnuti taj tvoj debeli trbuh.

Vo ne ostade dužan konju i na drskost odgovori mu drskošću. Zamalo pa bi došlo i do tuče da se u blizini ne nađe slon. On priđe zavađenim, raspita se oko čega se svađaju i onda reče:

— Hej, vi! Obojica ste bezglave budale! Svađate se banbadava. Obojica ste vi korisni, samo svak na svoj



način. Čuj, brate konju: kao što vo ne može da radi to što radiš ti, tako ni ti ne možeš da zamijeniš vola. Ti služiš potrebama čovjeka i vo svoj trud poklanja njemu. Isto tako koriste čovjeku i druge domaće životinje. A tvoje hvalisanje je glupo od početka do kraja. Nemojte se svađati! Idite, i svaki od vas neka radi svoj posao!

Saslušao je konj taj govor i shvatio da slon ima pravo; postidio se. Otad se više nikad nije hvalisao i nikoga nije ponižavao; shvatio je da svako ko radi koristi ljudima.

»MOJE« I »TVOJE«

Na jednoj grani nekog starog drveta nastani se ptica. Svake godine, čim dođe proljeće, ona bi doletjela tamo, savijala svoje gnijezdo, nosila jaja, izlegla mlade ptiće i odlazila iz svog gnijezda kad dođe kraj ljeta. Tako je živjela dvije godine. Treće godine, čim dođe proljeće, ona doletje opet. Ali sad vidje da na njenoj grani sjedi neka druga ptica, drži u kljunu nekoliko travki i pravi gnijezdo. Naljuti se stara ptica i kaže:

— Odakle ti tu i šta radiš ovdje?

Mlada joj odgovori:

— Došla sam ovamo da se nastanim. Vidiš — pravim gnijezdo!

Stara ptica se još više razljuti:

— O, ne, ovdje ostati nećeš. Ovdje je moja kuća!

A mlada ptica joj odgovori:

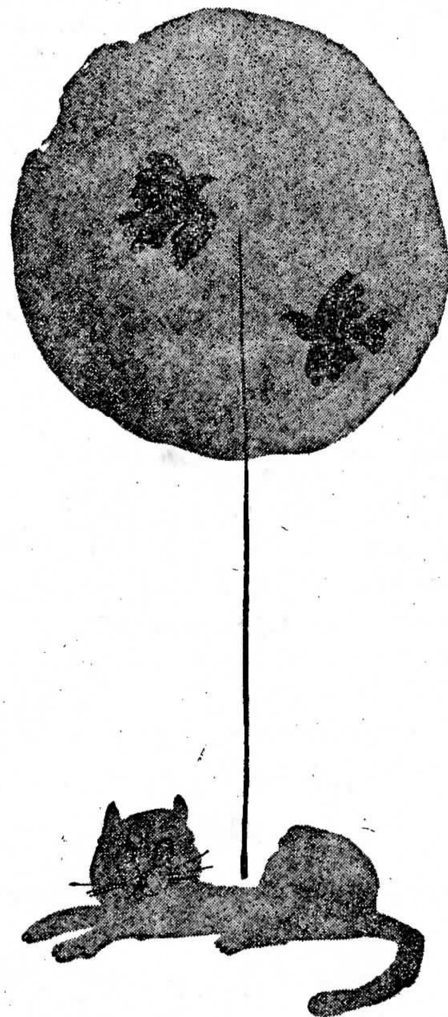
— E, vidi je! Nije stigla ni da se spusti, a već priča: moja je kuća! Ne, sestro! Došla sam ovamo prije tebe, dovukla sam vune i dlaka, trave i slame, sve sam to spremila ovdje i pravim sebi gnijezdo na ovoj grani. Vidiš li koliko sam već odmakla? Neće tu biti tvoja kuća, već moja!

Stara se ptica razbjesni i poče da viče:

— Ne! Nije ovo tvoje mjesto, već moje! Dvije godine uzastopce dolazila sam ovamo svakog proljeća i gradila sebi kuću na ovoj grani. Ti si došla prvi put, pokazuješ mi neke četiri travčice i tvrdiš da imaš pravo na ovu granu, da je ona tvoja. Ne, ne i ne! Ovdje ostati nećeš; ja ostajem tu!

Mlada ptica također se naljuti i povika:

— Ne! Ove godine došla sam prije tebe i već sam počela da gradim svoju kuću. Ja ostajem ovdje, a ti nećeš!



Starija ptica zaletje se onda i pobaca sa grane sve: i vunu i travčice. Mlada ptica poletje na staru i otpoče tuča. Jedna viče:

— Ja sam došla prije! Prije tebe sam počela da gradim kuću ovdje i zato ostajem!

Druga viče:

— Ja sam tu stanovala dvije godine uzastopce! Ovo je moja kuća i ja ostajem u njoj!

Nedaleko od tog drveta ležala je mačka i grijala se na suncu. Kad je čula galamu, mačka se diže i reče:

— Da vidim šta je to tamo.

Ona se tiho prikrade drvetu, popne se na njega, čučne i počne da osluškuje oko čega se svađaju ptice. »E«, — pomisli ona, — »nijedna od vas neće da ostane ovdje!« Jednim skokom nađe se na grani i u tren oka obje se nađu u njenim šapama.

Najprije mačka strogo reče starijoj ptici:

— Ove godine si zakasnila i tako si izgubila pravo na ovu granu. Osim toga, ti voliš da se tučeš. Ne mogu te pustiti da živiš.

I mačka pojede staru pticu. Onda pogleda mladu i reče:

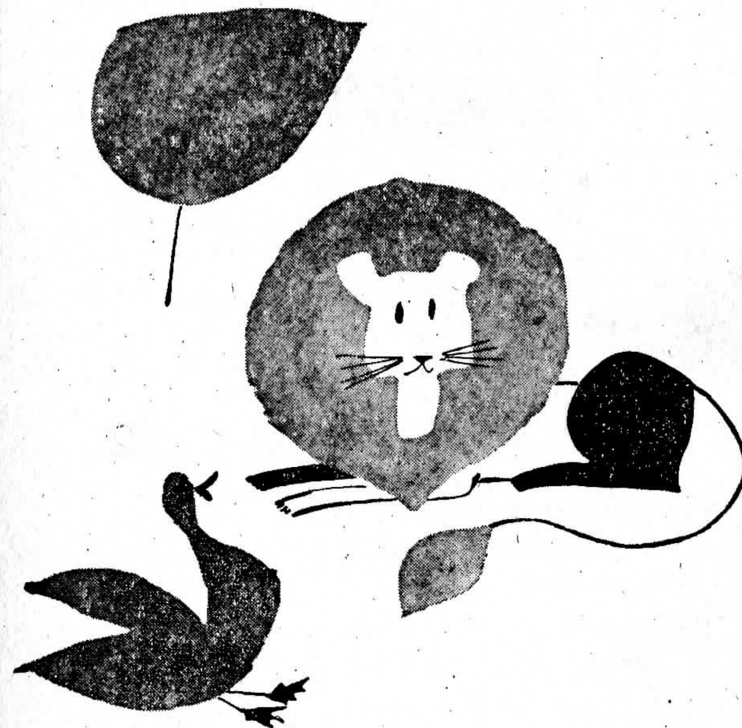
— Stara ptica živjela je na ovoj grani nekoliko godina. Prema tome ovo je njena grana. A i inače mi se ti ne sviđaš. Neću te pustiti da živiš!

Pojede i mladu pticu, pa ode odatle puna stomaka.

O BRAMANU,*) LAVU, GUSKU I GAVRANU

Neki braman pođe jednom iz svoje zemlje u drugu, gdje je htio da potraži posla za sebe. Ide on, ide, i odjednom ugleda... šta? Ugleda lava kako sjedi u svojoj logi. Ugleda ga braman i na smrt se prepade. Šta da radi

*) Braman je sveštenik boga Brame. Inače najviša kasta u Indiji. (Prim. prevodioca).



sada? Misli on, misli — ništa smisliti ne može, raspameti se. Napola mrtav od straha on izvadi neku svetu knjigu koju bješe ponio sa sobom i poče da čita nešto iz nje naglas.

Pored lava se tog dana nalazio jedan od njegovih savjetnika — gusak. Lav upita guska:

— Kakav je ovo čovjek?

— Vaše veličanstvo, — odgovori mu gusak, — ovo je sveštenik, ljetopisac! On piše istoriju, opisuje život vaših predaka, njihova i vaša djela; hvali vas i sav vaš rod. Tre-

balo bi da ga nagradite. Neka je blagoslovljeno vaše veličanstvo!

Sasluša lav što mu reče gusak i dariva bramana sa dvije kese pune novca — u svakoj bješe po hiljadu rupija. Braman se obradova i vrati se kući. A kod kuće poče da se razbacuje novcem — bez muke ga je stekao! Nadao se, osim toga, da će dobiti još.

»Još ću jednom otići lavu«, — mislio je braman, — »opet ću dobiti dvije kese novaca!«

I tako, kad je potrošio sve, on opet krene od kuće i uputi se pravo na onu stranu gdje je živio lav. Putem naiđe na istog guska koji je savjetovao lava da dariva bramana sa dvije kese novca.

— Hej, bramane! Kuda si naumio? — upita ga gusak.

— Tu, nedaleko odavde, živi moj dobrotvor, — odgovori braman, — njemu sam pošao.

— Koji ti je to dobrotvor? — upita ga gusak dalje.

— Radža lav.

Gusak mu onda reče u stihu:

— Pokušaj savjetnika guska savjet:

Kući svojoj odmah se vrati!

O lavu kazati više nemoj:

»Dobrotvor je to moj«.

Ali je bramanom ovladala gramzivost. Ne htjede on da posluša guska, već ode i stiže pred lava. Kao i prvi put stade i poče da čita svoju knjigu.

Tog dana kraj lava bješe drugi njegov savjetnik — gavran. Lav ga upita:

— Ko je to tamo i šta on priča?

— Vaše veličanstvo, — odgovori mu gavran, — vama je stigao doručak! Izvolite se poslužiti!

Lav posluša gavrana i pojede bramana.

O VRAPCIMA I DERVIŠU*)

Kraj jednog šumskog puteljka na obali potoka sjedio je vrabac sa svojom ženom. Puteljkom se približavao njima jedan čovjek obučen kao što se nose derviši. Opazi ga vrapčeva žena i reče vrapcu:

— Pogledaj! Eno dolazi neki čovjek. Mogao bi da nam učini kakvo zlo. Da idemo odavde; bolje je da se popnemo na kakvo drvo.

— To je derviš, — odgovori joj vrabac, — a derviši su ozbiljni i pravedni ljudi; oni nikad ne čine nažao živim stvorovima. Čak je i obrnuto: brane nas. Ne treba se plašiti ovog čovjeka.

Dok su njih dvoje tako pričali, stiže derviš sasvim blizu. Vrapčeva žena prhnu i odletje na jednu granu dok vrabac ostade sjedeći na obali. Derviš se odjednom saže, diže sa zemlje kamen i baci se njime na vrapca. Ranjeni vrabac poletje i pade na granu pokraj svoje žene.

— Sad vidiš! Kazala sam ti da dolazi neprijatelj, — reče mu žena, — ali ti nisi htio da slušaš. Nisi se sklonio i zato si dobio. Još je dobro što si ostao u životu!

— Šta se tu može!? — reče vrabac. — Vidim da ide čovjek odjeven kao derviš, mislio sam da je on onakav kakav treba da bude derviš. Prevario sam se i zato sam kažnjen. Ali da sam znao kakvo mu je srce, ne bih morao da se stidim što nisam poslušao tebe.

* *
*

Fakiri i derviši dosta često postupaju onako kao što je učinio ovaj putnik. Odijelo koje oni nose služi im kao maska. Oni se zaklanjaju njime da bi lakše hvatali svijet

*) Vjerski zanesenjaci u nekim zemljama islamske vjeroispovijesti.

u svoje mreže. Oni varaju svijet po hiljadu puta; pričaju kako mogu da učine sve što hoće: da popnu čovjeka na carski prijesto ako im se sviđa, da upropaste, ubiju ili spale ako im se ne sviđa. Neki se od njih bave vračanjem i tako ljudima nanose štete. Treba ih se kloniti. A ako se i nađe među njima pokoji mučenik i bogomoljac, to i od njega nema koristi; pozove čovjek takvog u svoju kuću, a on ne misli ni na šta osim na boga; na svoje domaćine ni da se okrene.

POBOŽNI MAČAK

U kući jednog siromašnog čovjeka stajao je zemljani ćup u kome je bilo neko jelo. Opazi ga nečiji mačak, prohtjede mu se da se malo osladi i zavuče glavu u ćup. Grlić ćupa bio je uzak, pa se mačija glava zaglavi u njemu — unutra ju je nekako uvukao, a izvući nije mogao nikako. Uplašeni mačak poče da bježi s ćupom na glavi. Ne videći ništa, naletje na jedan kamen. Ćup udari o kamen i razbi se, samo grlić ostade nataknut mačku na vrat. Sav zbunjen i uplašen mačak odjuri u gustu šumu. U šumi je sjedio papagaj na jednoj grani. Ugleda on mačka i zapita ga:

— Hej, prijatelju! Šta si to natakao sebi na vrat?

— Natakao sam sebi verige da bih se uvijek sjećao boga, — odgovori mačak. — Osim toga zarekao sam se da ne jedem ništa živo. A sad sam pošao na ćabu; idem u Meku da okajem sve svoje grijehe.

— E, kad si se zakleo tako lijepo, — odgovori papagaj, — idem i ja s tobom.

— Što se mene tiče, budi siguran, — uvjeravao ga je mačak. — Putuj sa mnom bez truna straha.

Povjerova papagaj lažovu mačku i pođe s njim. Putem naiđu na parcova koji je rovio sebi rupu u zemlji. Ugleda parcov putnike i zapita mačka:

— Hej, prijatelju, šta si to stavio sebi oko vrata?

Mačak mu odgovori kao i papagaju. Parcov mu povjerova i pođe s njima na put. Sad su već bila trojica putnika. Uz put su sreli čvorka. Čvorak isto upita mačka, povjerova mu i krene s njime na put. Sad su već bila četvorica putnika. Sretoše pijetla i on zamoli da im bude saputnik. Tako sad petorica drugova i prijatelja nastave put.

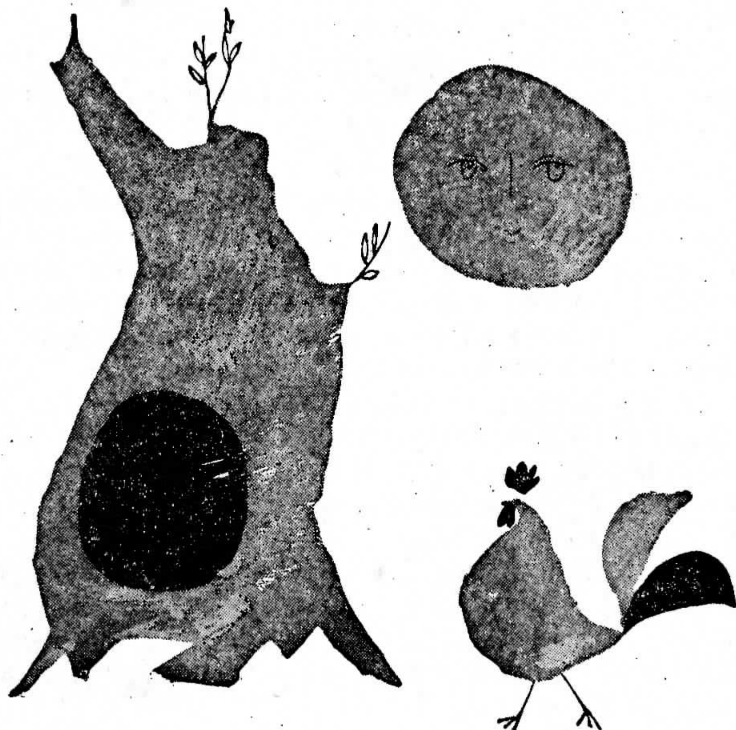
Predveče stignu u jednu šumicu, odluče da zanoće u njoj i počnu da traže mjesto za prenoćište. Svima je poznato da ptice po noći ne vide dobro. Znao je to i mačak. Zato on reče svojim saputnicima:

— Ako vas četvoro zanoćite negdje na čistini, moglo bi se desiti da dođe koji od mojih rođaka — neki drugi mačak — i da vas pojede; meni bi ostala samo uspomena na vas. Bolje će biti da se zavučete u kakvo šuplje drvo. Ja ću sjedjeti kraj duplje, čuvaću vas, i nikome stranom neću dati da priđe.

Putnicima se svidje mačkov prijedlog. Oni se zavuku u jednu duplju, a mačak se smjesti pokraj nje da drži stražu.

Malo poslije toga poče parcov da se umiva prednjim šapama; to mu je inače bio običaj. A mačak je jedva čekao da ima nešto da prigovori svojim saputnicima. I sad on reče pijetlu:

— Hej, pijetle! Od nas četvorice ti si najpametniji i najrazboritiji. Nije ti badava onolika kresta na glavi. To je kruna mudrosti. Ti znaš da sam ja iščupao iz svog srca svako neprijateljstvo prema vama i odlučio da živim pravednim životom. Ali ovaj parcov, taj mrzi sve nas. Pogle-



daj samo kako on uvrće svoje brkove. On samo što nije skočio na nas. Šta da radimo s njim?

— Parcov je lopov. Treba da ga kaznimo, — odgovori pijetao.

— E, kad je kriv, tjeraj ga iz duplje, pa da mi ostali možemo da živimo u miru i slozi, — reče mačak.

Ne razmišljajući mnogo, pijetao istjera parcova iz duplje, a mačak ga dočeka, skoči na njega i pojede... Zatim zažmiri i napravi se kao da se moli bogu.

Tačno u ponoć papagaj poče da nešto gunđa u snu. Mačak na to reče pijetlu:

— Hej, druže! Čuješ li ti kako papagaj grdi nas na svom jeziku kao da smo mu nešto krivi? Šta smo mu učinili? Baš ništa?

— To je tačno! — odgovori pijetao. — Papagaj se ne vlada kako treba.

— Nije mu mjesto u našoj sredini, — odluči mačak, — izbaci ga napolje!

Pijetao istjera papagaja iz duplje. Mačak ga pojede, zahvali se bogu i poče da razmišlja kako bi pojeo svog trećeg saputnika. Poslije ponoći javi se čvorak. Mačak ga odmah okrivi za neprijateljstvo prema drugovima. Pijetao brzo istjera čvorka iz duplje, a mačak pojede i njega. Sad je mačku ostao samo jedan saputnik — pijetao.

Zarudi zora. Pijetao se probudi i prodere se na sav glas: »ku-ku-ri-ku!«

— Ah, pijetle, pijetle! — reče mu mačak. — Iako si pametan, opet nećeš da živiš sa mnom u slozi, — grdiš me naglas, i to pravo u oči. Izgleda da ne znaš kako su ostali platili istu grešku.

Mačak skoči na pijetla, zgrabi ga, pregrize mu grkljan i pojede ga u slast.

TRGOVAC I PAPAGAJ

U kući nekog trgovca dugo je živio jedan papagaj. Trgovac jednom odluči da putuje u Bengal nekim svojim trgovačkim poslom. Pred odlazak on sazove sve svoje ukućane i reče im:

— Ja idem na put. Recite mi sada šta da vam donesem na poklon iz Bengala?

Svako od njegovih reče šta bi htio da dobije i trgovac obeća da će udovoljiti svakom. Onda se pozdravi sa svima i već htjede da pođe, ali se predomisli i priđe kavezu u kome je sjedio papagaj.

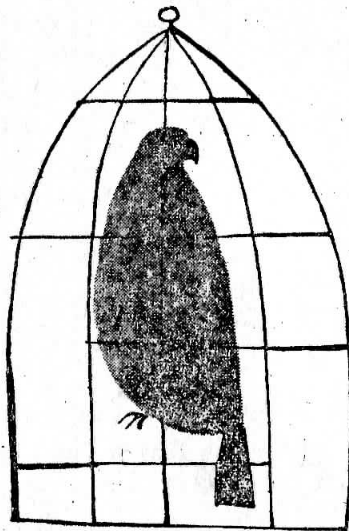
— A šta bi ti htio da ti donesem? — upita on papagaja.

— Zahvaljujući tvojoj milosti, ja nemam nikakvih potreba, — odgovori mu papagaj, — ali bih imao jednu molbu. Ako hoćeš da je ispuniš, reći ću ti.

— Da čujem tu tvoju molbu, — osmjehne se trgovac. — Ako budem mogao, ispuniću ti je.

Tad mu papagaj reče:

— U Bengalu, u zemlji kuda ti ideš svojim trgovačkim poslom, na toj i toj livadi raste jedno veliko drvo, a na drvetu je mnoštvo papagaja savilo svoja gnijezda. Molim te, nađi to drvo i isporuči papagajima moj pozdrav. Onda im reci ovako: »Moj papagaj, koji sjedi u kavezu, molio me je da vam kažem da vi, koji ste na slobodi i letite kud vam je volja, po šumama i voćnjacima, ništa se ne brinete i ne mislite na one koji čame. Srce vam je od kamena! A ako se i desi koji put da doletite do nas, sužnjeva, vi nas samo pogledate i opet odete da kljucate razno voće. Ako nam vi ne budete pomogli, mi ćemo pomrijeti u kavezima...« Neka ti oni odgovore na ovo, a ti meni



donesi njihov odgovor. Time ćeš mi učiniti veliku uslugu.

— Dobro! Ispuniću ti molbu, — odgovori papagaju trgovac i zapisa sve šta je on rekao.

Dođe trgovac u Bengal, nakupuje svakojake robe, a pred polazak ode na ono mjesto o kome mu je govorio njegov papagaj. Gleda i vidi: zaista raste jedno veliko drvo, a po granama se smjestilo puno papagaja. Trgovac im dovikne:

— Hej, papagaji! Donio sam vam pozdrav od mog papagaja!

Zatim od riječi do riječi ponovi sve što je po njemu poručio njegov papagaj. No ne stiže da izgovori posljednju riječ kad svi papagaji, kao jedan, mrtvi popadaše s drveta na zemlju. Trgovac se nađe u čudu: »Mora biti«, — misli on, — »da su ovi divlji papagaji nekad bili najbolji drugovi mog papagaja, pa čim su čuli njegovu poruku, prepuklo im srce«.

Gledao je, gledao u mrtve papagaje, pa se vrati u grad i poče da se sprema na put kući.

Dođe vrijeme, on se srećno vrati kući, podijeli poklone svojim ukućanima — svako je dobio ono što je želio. Samo papagaju ne donese odgovor na njegov pozdrav, — plašio se da ga ne rastuži viješću o smrti njegovih drugova i zato mu ne reče ništa.

Onda ga papagaj zapita sam:

— Zar ti, gazda, nisi isporučio moj pozdrav? Zašto mi ne kažeš kakav sam odgovor dobio?

— Isporučio sam ja tvoj pozdrav papagajima, — odgovori trgovac, — ali odgovora na njega nisam dobio.

Papagaj se jako rastuži i upita:

— E, onda mi bar reci šta si vidio tamo.

Htio ne htio, trgovac morade da mu ispriča sve kako je tekla stvar:

— Došao sam na ono mjesto o kome si mi pričao. Vidim — sjede papagaji po granama. Ali čim sam im izgovorio tvoj pozdrav, oni su svi kao jedan iznenada popadali mrtvi po zemlji. Zato ja nemam šta da ti kažem kao odgovor.

Čim to trgovac izgovori, papagaj se zaljulja i mrtav pade sa svoje prečage na dno kaveza.

Žao bi trgovcu papagaja i on pomisli: »Nije mu trebalo reći da su mu prijatelji pomrli...«

On uze papagaja za noge i baci ga kroz prozor.

Isti čas papagaj prhne i odleti. Trgovac tek tada shvati da divlji papagaji nisu bili mrtvi, već da su se samo pretvarali da bi svojim primjerom poučili papagaja u kavezu kako će stići u slobodu.

MUDRI CAREVIĆ I PRINCEZA HULANDAZ

U gradu Sarandibu vladao je car koji je bio toliko dobar da po njegovoj dobroti postade čuvena i cijela zemlja Sarandib.*) Narod je u toj zemlji napredovao i bio srećan.

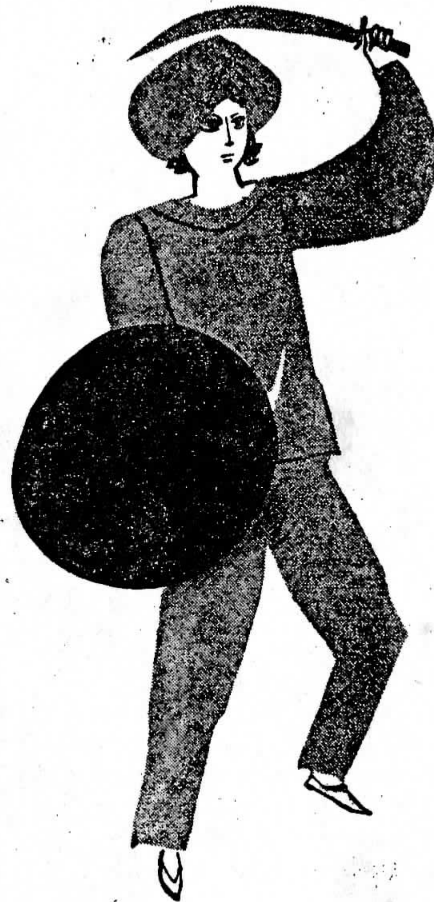
Car je imao sina. Mudar i pametan bješe carević; svašta je on naučio: znao je da baca strijele, da gađa iz praćke i u pesničenju je bio prvi.

Taj srećni carević sjedio je jednom u svojoj sobi s trojicom drugova i pričao. Slatkim riječima svaki je od njih govorio o svojim željama i čežnji.

I carević reče drugovima:

— O, mili moji drugovi! Nešto bih vam rekao. U srcu mom je neka velika, velika i slatka čežnja...

*) U staro doba ostrvo Cejlon zvalo se Sarandib.



Od četvorice mladića koji su tako pričali jedan je bio sin vezira, drugi — kotvala,*) treći — jednog trgovca, a četvrti je bio carev sin. Takvi su to bili mladići. I ti carevićevi drugovi počeše da ga ispituju:

*) Kotval — gradonačelnik.

— Druže, kakve želje muče tvoje srce? Pričaj nam brže!

Carević onda reče:

— Htio bih da putujem daleko, daleko, da se nauživam svih radosti putovanja. Htio bih da idem iz zemlje u zemlju, htio bih da iskusim sve što ima u životu, sve, zlo i dobro!

Saslušaše drugovi carevića i pomisliše: »Tako je! Treba da putujemo«.

Otpoče dogovor. I sva četvorica odluče da učine što su naumili.

Sutradan, čim je sunce širom otvorilo svoja plamena vrata i po cijelom svijetu prosulo svoje tople zrake, carevićevi drugovi krenuše svojim kućama i dvorcima. Tu se oni oproste sa svojim ukućanima i roditeljima, upute sudbini molbu da ih čuva i odu da se opet sastanu kod carevića.

Carević se također oprosti sa svim svojim ukućanima i naposljetku s ocem za čije ga je prijestolje vezala nit obećanja.

— Vratiću se kući za godinu dana, — rekao je on.

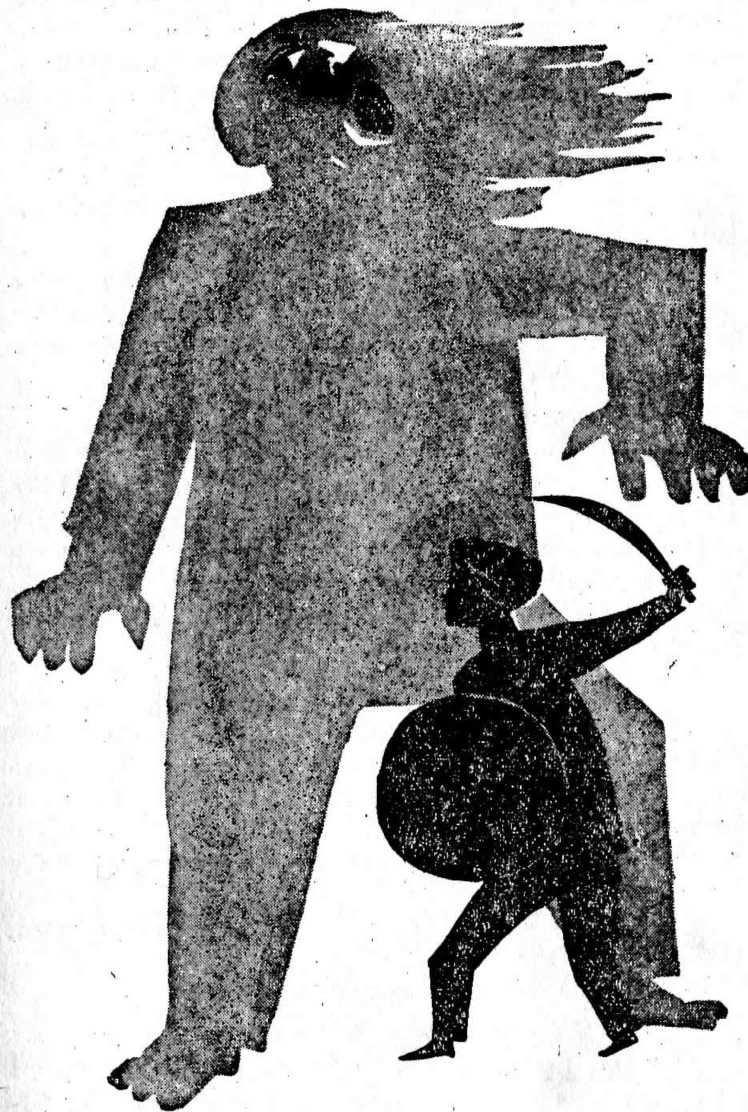
A isto je kazao i svim ostalim u kući.

I kad dođe drugi dan, čim je jarko sunce razastrlo po zemlji svoj providni pokrivač, bolje reći — čim je svanulo, njih četvorica: carević, vezirov sin, sin kotvala i sin trgovca — pojahaše svoje arapske atove i, okrenuvši ih u pravcu Isfagana, obodoše ih mamuzama.

Prođu jedan grad, zađu u veliku šumu, a kad se iz nje pomole, ugledaju ispred sebe gradić nekog drugog cara.

U tom gradiću živjela je jedna velika ptica — lešinar (na perzijskom jeziku zovu je »kargas«). Taj lešinar je proždirao sve — ljude i životinje, čak i tigrove. A imao je strašan običaj: čim se probudi ujutro, on tri puta hukne i iz usta mu sukne plamen koji za tri kosa*) spali sve;

*) Kos je mjera za dužinu: nešto više od 3 kilometra.



dokle god dopre njegov plamen, — planu kuće i okućnice i sve što je na zemlji pretvori se u pepeo. Zato zemlja tog cara bješe pusta i jadna i ljudi je u njoj bilo malo, a nigdje čovjeka kome ne bi bar jednom gorjela imovina.

Dosadi to caru i on naredi da se po cijeloj zemlji razglasi njegova zapovijest:

— Ako se nađe junak koji bi mogao da ubije lešinara, daću mu za ženu moju lijepu kćer...

Četvoricu drugova sudbina dovede u taj grad, a u njemu u kuću jedne sirote udovice. Srce te udovice mučio je veliki jad. Videći da njihovu domaćicu tišti neka teška nevolja, drugovi je zapitaše šta je.

— O, dobrotvori moji! — odgovori im udovica. — U našem gradu živi lešinar. Tri puta na dan on izbacuje plamen iz svojih usta i tada gori sve ispred njega, tri kosa daleko. Otkad se taj nesrećnik nastanio u našem carstvu, opustje naša zemlja, uskoro će se sva pretvoriti u pepeo. Car je kazao: »Ko ubije lešinara i istjera život iz njegovog tijela, dobiće moju kćer za ženu, a uz nju još i dobru nagradu«.

Saslušaše drugovi udovičinu priču i rekoše:

— Odvedi nas tamo gdje živi taj lešinar i pokaži nam njegovu jazbinu.

— Pazite! — reče udovica. — Mnogo je on junaka već spalio svojim vatrenim dahom.

Drugovi čuše i ne čuše što im reče udovica i odgovoriše joj:

— Dobro! Neka ga! Nek on i na nas izbaci svoj plamen, pustićemo ga da nas spali...

Sasluša udovica njihov odgovor i reče:

— Bolje je da vas ja sutra odvedem tamo.

Sutradan, čim je sunce raširilo svoja blještava krila i prosulo po zemlji tople potoke svjetla, udovica diže četvoricu drugova i povede ih. Ne prođe mnogo, ona zastane

i izdaleka prstom pokaže mjesto gdje je lešinarevo sklonište.

Ugledaše drugovi lešinara i carević reče:

— Odmaknite se malo u stranu. S lešinarom ću se ja tući, a ako on bude jači od mene, požurite mi u pomoć.

Poslušaše drugovi carevića, a on pođe pravo lešinaru i reče mu:

— Dođoh da vidim koliko si ti jak!

— Dobro, junače, — odgovori lešinar. — I meni je drago da vidim tvoju snagu.

— Ah, ti, gade! — poviče carević na sav glas. — Da vidim svu tvoju snagu koliko je imaš! Hoću da vidim u čemu je ona! Ne moraš da mi dokazuješ da pameti nemaš, ali ja mislim da ti nemaš ni snage, ni smjelosti!

Kad ču te riječi, lešinar zaurla od bijesa:

— Čuvaj se!

I iz sve snage huknu na carevića, ali taj vješto odskoči ustranu. Jednom je samo huknuo lešinar, a sva se zemlja upalila ispred njega tri kosa daleko. Lešinar se okrene za carevićem i opet hukne na njega. Carević skoči i nađe mu se iza leđa. I treći put se okrene i treći put hukne lešinar, ali carević odskoči opet.

Pošto lešinar izbaci tri plamena iz svojih usta, carević mu reče:

— Da vidim još onaj dio tvoje snage što je ostao u tebi!

— Što sam imao snage za danas sve sam potrošio, — reče lešinar. — Sad daj tvoju snagu da je vidim.

Carević nije čekao da se moli dugo, on se uspravi i poviče:

— Sad se ti čuvaj!

On zamahne mačem da udari lešinara posred lica, ali taj brzo okrene glavu i carević promaši. Tad carević skoči i u jednom skoku nađe mu se iza leđa, pa ga probode kroz slabine; onda skoči još jednom i posiječe mu noge.

Lešinar pade po zemlji. Carević skoči po treći put, zamahnu mačem iz sve snage i rasiječe lešinarevu glavurdu na dva dijela.

Sad priskoče preostala tri druga, zaigraju mačevima, rastvore lešinarev grudni koš i iz njega izvade pticu života skupa s njenim kavezom — srcem.

Kako se oko toga bješe digla velika galama, dotrča mnoštvo ljudi. Neko se sjeti, odjuri caru i povika:

— Lešinar je mrtav!

Car se obradovao i radosno povikao:

— Radujte se i veselite se!

On naredi da mu se dovedu četvorica drugova i upita ih:

— Ko ste vi?

— Mi smo oni koji su ubili lešinara! — odgovori mu carević.

— Daću ti svoju kćer za ženu, — reče mu car, — ja nikad nešto ne obećavam što ne mislim izvršiti.

— Hvala ti, — odgovori carević. — Svoju kćer daj nekom od mojih drugova i s njim stupi u rodbinske veze.

Car onda reče:

— Narediću da se priredi veliko veselje i svoju kćer daću vezirovu sinu.

Tako se vjenčaju sin vezira i careva kći.

Carević provede nekoliko dana u carskom dvorcu, a zatim sazove svoje prijatelje i reče im:

— Neka vezirov sin ostane ovdje, a nas trojica da idemo u drugo carstvo, u taj i taj grad, u kome živi prelijepa princeza Hulandaz. Tamo nam treba putovati.

Drugovi se slože i carević reče vezirovom sinu:

— Ti, druže, ostaj u dvorcu ovog cara, a mi idemo da tražimo princezu Hulandaz. Hoću da uzmem tu ljepoticu sebi za ženu. A onda, biće najbolje da se sva četvorica vratimo u svoju zemlju.

Taj razgovor vođen je po noći, a ujutro, kad se sunce diglo i svojim svjetlom obasjalo sav svijet, trojica drugova pojahaše konje i napustiše taj grad.

Prođoše zemlju ovog cara i dođoše do granice drugog carstva. Prođoše skroz ovu drugu zemlju i nađoše se u trećoj. U toj trećoj zemlji opet nađoše njene stanovnike u nevolji i jadu, jer se u njihovom glavnom gradu nastanio jedan džin — ljudožder — »rakšas«. Car te zemlje morao je da se obaveže rakšasu da će mu svakog dana slati po jednog čovjeka da ga pojede. To oglasi car širom svoje zemlje i reče da će se ljudi davati redom, iz svake kuće po jedan. Zato je zemlja i bila tako tužna i jadna.

Trojica drugova zastadoše na ulici ispred kuće jednog građanina, koji izađe iz kuće, pozdravi strance i pozove ih u svoj dom. Domaćin ih primi s velikim počastima i gostoljubljem. Poče da ih nudi svim i svačim. Ali se drugovi zahvale na svim ponudama i odu u grad da prošetaju. Domaćin, međutim, sazove svoje ukućane, posavjetuje se s njima i odluči:

— Imam tri gosta. Jednog od njih daću rakšasu da ga pojede.

To odluči i uđe u sobu svojih gostiju. Putnici odmah uvidješe da mu srce nije na mjestu i upitaju ga:

— Čuj, domaćine, mi vidimo da ti je srce danas mnogo ojađeno. Šta ti je?

I domaćin im reče:

— U našem gradu živi rakšas. On svakog dana pojede nekog od naših građana. Car mu se obavezao da svaka kuća dade po jednog čovjeka da ga pojede. Po danu rakšas nije u gradu, ide negdje na drugu stranu da traži sebi hranu, a uveče dolazi u grad i tad mu šaljemo čovjeka i rakšas ga pojede preko noći. Car je obećao da će uzeti za zeta onog mladića koji bude ubio rakšasa. Večeras je moj red da dam čovjeka rakšasu i zato mi

srce krvari i duša mi je utonula u očaj. Da dam brata — nikad ga više vidjeti neću; da dam majku — nikad više da ne vidim majke!? Zato je danas u mojoj kući tuga i kuknjava. Najbolje će biti da dam rakšasu jednog od vas!

— Dobro! — reče mu carević, — spremni smo sva trojica da postanemo njegove žrtve. Pokaži nam gdje on živi.

Domaćin poskoči od radosti i poviče:

— Ako hoćete, sad ću vas odvesti tamo! — A u sebi pomisli: »Moj je red da dam jednog čovjeka, a svevišnji mi šalje trojicu. Hvala alahu!«

Trojica drugova upute se onamo gdje je živio rakšas. Domaćin im poizdalje pokaže rakšasovu kuću, a sam požuri da se vrati svojoj kući od srca se zahvaljujući alahu. Trojica drugova dotle uđu u rakšasovu kuću i vide: stoji ogroman krevet, a preko njega je prebačen ćilim. Sva trojica posjedaju na taj krevet i dvojica drugova kažu careviću:

— Čuj, druže, spava nam se! Mi ćemo da odspavamo malo na ovom krevetu, a kad se pojavi rakšas, probudi nas.

— Dobro! — složi se carević.

Dvojica drugova odmah zaspu. Prođe dva sata. Spusti se na krevet i carević, ali uto eto rakšasa: uvali se u kuću ogromna ljudina, pravi brijeg. Pogleda on drugove i kaže:

— Hvala bogu! Noćas mi je poslao trojicu da pojedem. Baš ću se najesti . . .

Carević mu na to kaže:

— Hvala bogu što je takav rakšas kao što si ti pao nama trojici drugova u ruke. Dobro je što moji drugovi spavaju, poješću te sam. Da se oni probude, na komadiće bi te iskidali.

Kad je čuo te riječi, rakšas se razbjesni i skoči na carevića, a carević na njega. Carević ščepa rakšasa za vrat i otpoče žestoka borba. Boriše se obojica junački.

Žestoko, na život i smrt tukli su se rakšas i carević; ubrzo su bili mokri od znoja koji je potocima curio sa njih. Carević je bio vještiji, te se dočepao rakšasove glave. Htio je već da ga dokrajči, ali se rakšas izvi, tijela im se zapletoše u klupko i tako padoše po krevetu pravo na dvojicu spavača. Drugovi se prenu, probude, vide da se carević bije na život i smrt. Skoče odmah dvojica drugova i navale na rakšasa. Jedan ga uzjaši za vrat, drugi uhvati za noge. Rakšas padne, a drugovi potegnu mačeve iz korica i odrube mu glavu. Život prhne kroz posjekotinu i napusti rakšasa.

Da se odmore, drugovi se smjeste na njegov krevet na spavanje. Prođe noć. Ujutro dođe u kuću čistač da pospremi rakšasu stan i vidje: na podu leži mrtav rakšas. Čistač pojuri pravo caru da mu javi da je rakšas mrtav.

— O, šahu! Da si živ i zdrav! Jutros nađoh rakšasa mrtva na podu, a u njegovom krevetu mirno spavaju trojica mladića.

Car naredi veziru:

— Dopremi ovamo mrtvog rakšasa i onu trojicu što su ga ubili.

Sasluša vezir carevo naređenje, pozove nekoliko stotina vojnika i naredi im:

— Dovedite pred cara sve koje budete našli u rakšasovoj kući.

Vojnici u velikoj gomili ulete u rakšasovu kuću i ugledaju njegovu trupinu na podu i odrubljenu glavu pored nje. Na krevetu su još spavala trojica mladića. Vojnici ih probude i pitaju:

— Jeste li vi posjekli rakšasa?

— Mi! — odgovore drugovi.

Carske sluge im onda kažu:

— Car vas zove k sebi.

Saslušaše drugovi naredbu i odoše k caru. Sluge doniješe rakšasovu lešinu, staviše je pred carske noge, a mla-

dići stanu pred cara. Car ih pozdravi i učini im velike počasti. Zatim ih upita ko su i odakle su.

Drugovi kažu:

— Mi smo ubili rakšasa.

Car ih na to pozove u svoj privatni stan i kaže:

— Imam dvije kćeri, daću ih dvojici od vas.

— Dobro! — reče carević. — Neka se tvoje kćeri udaju za kotvalovog sina i za sina trgovca, a ja idem dalje.

Carević se spremi, nabavi svakojaka jela i druge opreme, prepusti svoje drugove carevoj brizi i opraštajući se s njima reče:

— U tom i tom carstvu živi prelijepa i predobra princeza Hulandaz. Pokušaću da je dobijem za ženu.

To reče i sa svojim slugom krene na put. Otišao je iz grada ovog cara, malo je živio u drugom, a zatim ode i otuda i stiže na granicu treće zemlje. Tu se on smjesti u kući jedne starice.

Prođe nekoliko dana. Jednom se starica spusti na stolicu pored carevića i reče mu:

— Slušaj, mladiću! U našem gradu živi ljepotica, princeza Hulandaz. Ona je tako lijepa da i mjesečeva ljepota blijedi pored njene. Čim mjesec izviri iza oblaka i ugleda nju, brže-bolje sakrije svoje lice, postidi se, ne smije da gleda u nju. Ona je toliko lijepa, toliko čarobna da ni mjesec ni sunce ne mogu da se takmiče s njom: njeno je lice ljepše od mjesečevog, tijelo joj je ljepše od sunca. Oči su joj pravi bademi; mnogo je dobra u njoj i vrline su njene tolike da se nabrojati ne mogu. Kad dolaze razni carevići i prinčevi da je prose, ona svakom kaže isto: »Ja imam dvije stvari — drvenu sjekiru i blok od kamena. Osim toga imam i ljutog tigra. Tigra treba istjerati iz kaveza, a blok od kamena presjeći drvenom sjekirom. Koji carević bude učinio ovo dvoje, taj će mi biti muž.«

Sasluša carević staričinu priču, zamisli se i shvati da sve to nije lako učiniti. On dozove sebi jednog lončara i reče mu:

— Čuj me, lončaru, daću ti dvije hiljade dukata i carski ću te darivati ako mi od mog stana do princezina dvora prokopaš podzemni prolaz!

Lončar se zahvali careviću i odgovori mu:

— Daj mi rok od dvije sedmice, pa ću ga prokopati.

Pogodiše se. Lončar je svojski radio i nakon dvije sedmice prolaz bješe gotov. Carević plati lončaru dvije hiljade dukata, dariva ga uz to carski i naredi mu da o tajnom prolazu ne govori nikom. Lončar se zahvali careviću i ode svojoj kući.

Tačno o ponoći carević podzemnim prolazom stiže u princezin dvor i vidje: spava princeza mirno i poput mjeseca obasjava svojom ljepotom cijeli svijet. Ugleda carević njenu ljepotu i onesvijesti se. Trebalo mu je dva sata da dođe k sebi, a onda, šta učini? Iz svoje kutijice s betelom*) izvadi sav svoj betel i stavi ga u princezinu kutiju. Zatim dobro sažvaka svoj i njen betel skupa, njegovim crvenim sokom napuni svoju kutijicu, pa je stavi princezi na prsa. Njenu kutijicu uze sebi, pa se vrati kući svojim tajnim prolazom.

Probudivši se iz slatka sna ujutro, princeza vidje da joj je neko sažvakao sav betel. Pametna bješe princeza, pa se dosjeti da to mora da bude neki zaljubljeni princ koji je u dvor mogao da uđe samo kakvim podzemnim hodnikom. Ovako je mislila ona: »Mrav ne može da uđe u moju spavaonicu! Oko dvorca svud stoji gusto poređana straža. Zar bi neko mogao da pređe prag mojih odaja?! Istog časa bi taj bio žestoko kažnjen. Znači, neki carević prokopao je pod zemljom hodnik i došao njime.«

*) Betel je jedna biljka iz porodice potočara; u njeno lišće uvijaju sjemenke arekove palme, dodajući tome malo kreča, pa sve to skupa žvaću.

Carević je svakog dana dolazio u dvorac princeze i uvijek je nalazio gdje spava. Hulandazi je to bilo krivo; željela je da natjera nekako sebe da ostane budna. Zato se ona posiječe nožem po prstu i na ranu stavi malo soli. Iz rane poteče krv i rana se upali.

Prođe još jedan dan. Tačno u ponoć carević se provuče hodnikom u princezinu spavaonicu, sjede kraj nje, pojede i popije sve što se nalazilo kraj njena uzglavlja, a onda joj stavi na prsa svoju kutijicu od betela, a njenu veže na vrpcu oko svog vrata. Taman se spremao da ode kad se princeza probudi. Skoči, uhvati ga za ruke i upita:

— Ko si, zašto dolaziš u moje odaje u kasno ponoćno doba?

— Volim te! — odgovori carević.

Lijepa Hulandaz pogleda mladića i odmah se zaljubi u njega. Poče da se raspituje:

— Iz kojega si grada i kojega si cara sin?

Carević joj ispriča sve o svojoj otadžbini — o zemlji Sarandib — i reče joj ime svog oca. Tad princeza Hulandaz reče careviću:

— Evo šta ja hoću: ako carević zemlje Sarandib želi, ja ću se udati za njega kad ga je inače sudbina dovela u našu zemlju. — Zatim dodade: — Voljeni moj! Moj otac tražiće od tebe da izvršiš dva zadatka, i ako budeš vješt da ih izvršiš, bićeš moj muž.

— Koji su to zadaci? — upita carević.

Princeza mu ispriča sve o drvenoj sjekiri i bloku od kamena, a takođe i o ljutom tigru. Kazala mu je da mora rascijepiti debeli blok drvenom sjekirom i istjerati ljutog tigra iz kaveza.

Sasluša carević njene riječi i kaže joj:

— Uradi kako hoćeš, samo ja neću imati snage da izvršim ovakva dva zadatka. Neću položiti tako težak ispit!

— O, srce moje! — kaže mu princeza. — Ništa mi nije teško ako to moram raditi za tebe. — Ona iščupa iz

svoje kose jednu vlas, dade je careviću i reče: — Kad ti moj otac naredi da tjeraš tigra, ti ovom vlasi dodirni zvijer po glavi i kaži: »Hulandaz... Budi miran!« Tigar će se dati otjerati. A kad ti otac naredi da drvenom sjekirom rascijepiš blok od kamena, ti uzmi sjekiru u ruke, udari njome po kamenu i kaži: »Hulandaz!... Rascijepi se!« I blok će se raspasti nadvoje.

Tako pričahu zaljubljeni. Carević se zatim vrati kući svojim tajnim prolazom, sjećajući se svega što mu je pričala starica.

Prođe neko vrijeme, carević ode k ocu ljepotice princeze i reče mu:

— Želim da mi ukažeš veliku čast i da me uzmeš za zeta!

— Mnogi su prinčevi već tražili tu čast, — odgovori car, — ali su svi stigli u tamnicu. Moje su tamnice pune plemenitih mladića!

Sasluša carević šta mu kaza car i opet reče:

— Ali ja ću ti biti zet!

— Najprije da izvršiš dva zadatka, — odgovori mu car. — Uspiješ li, bićeš mi zet!

— Spreman sam da ih izvršim, — odgovori carević. — Neka su zadaci ne znam kako teški, ja od svog cilja ne odstupam!

Car naredi slugama:

— Donesite ovamo drvenu sjekiru i kameni blok.

Ne stiže da to kaže, a sjekira i blok već bjehu tu. Uze carević drvenu sjekiru, udari njome po kamenu i poviče: »Hulandaz!... Rascijepi se!« Ne stiže još ni da izrekne do kraja, a kameni blok već se rastavio u dva dijela. Svi koji su gledali to čudo tako su se čudili da su počeli da grizu svoje prste, kao i sam car. I car i svi ostali pomisle: »Ovaj carević sigurno će se oženiti princezom i biće carev zet!«

— Donesite kavez s tigrom! — naredi car.

Sluge dovuku kavez. Carević sam otvori vrata na kavezu i uđe unutra. Tigar se spremi da skoči na njega, ali

carević mu stavi oko vrata vlas koju mu je dala princeza Hulandaz i ljuta zvijer se smiri i ostane u mjestu. Carević je potjera iz kaveza, sam izađe za njom i, okrenuvši se svima koji su bili tu, reče:

— Vidite li?! Eto vam vašeg tigra!

Onda car naredi:

— Bubnjari! Razglasite svijetu da se sprema svadba. Radujte se i veselite se!

Carevića uze on pod svoje pokroviteljstvo i s velikim počastima smjesti ga na prijesto ukrašen zlatom. A nekoliko dana kasnije proslavljena je svadba princeze Hulandaz i carevića. Tako carević postade carev zet. Mladencima su svi čestitali brak. Carević je stalno bio uz princezu, gledao je i nije mogao da je se nagleda.

A jednog dana on reče svojoj ženi:

— Prošlo je već mnogo mjeseci otkako sam napustio svoju otadžbinu, svoju kuću i roditelje, dugo već živim ovdje. Nekad sam podnio mnoge muke da dođem do tebe, a sad si moja žena. Vrijeme je da se vratim kući i da nađem svoje drugove koji su u raznim zemljama.

— Ako ti hoćeš da ideš svojoj kući, vodi i mene, — reče mu Hulandaz. — Odavna vlada običaj da, kad se djevojka uda, otac i majka gube svoju vlast nad njom. Žena pripada mužu. Sad sam ti žena i moji roditelji ne mogu da me zadrže kod sebe.

Ali joj carević reče:

— Mene vezuje obećanje koje sam dao tvom ocu kad me je uzeo za zeta.

— Ali ja imam leteći naslonjač, sješćemo u njega i odletjećemo u zemlju tvojih predaka.

Carević sasluša svoju ženu i kaže joj:

— Pametno ti govoriš!

I ostadoše pri tom. Iduće noći carević i njegova žena sjednu u leteći naslonjač, stave pored sebe kutiju s nakitom, hranu koja im treba za put, pozdrave se sa svima u dvoru i narede naslonjaču:

— Odnesi nas u grad tog i tog cara!

Tek što rekoše, leteći naslonjač diže se u vazduh i ubrzo se spusti prema naređenju. Carević siđe na zemlju, pozove dva svoja prijatelja sa njihovim ženama i s njima ode dalje. Uskoro doletješe u onu zemlju gdje je bio ostao vezirov sin. Uzeše i njega sa ženom i narediše naslonjaču:

— Pruži svoja krila!

Tako se carević vrati u zemlju u kojoj je vladao njegov otac. Pozdravi svoje roditelje poljubivši im stopala. Trojica njegovih drugova odoše svojim kućama. A carević i Hulandaz dugo su živjeli u svom dvorcu u miru, slozi i radosti.

O VJERNOM SOKOLU

Priča se kako je nekad davno, davno, živio jedan šah koji je imao sokola. Toga svog sokola mnogo je volio i kad god bi pošao u lov, nosio je sokola na ruci.

Loveći jednom, vidi — trči jelen. Šah obode konja mamuzama i pojuri za jelenom. Jureći tako, ode daleko. Pratnja je žurila za svojim šahom, ali nije mogla da ga slijedi i tako ga izgubi iz vida.

Šah, međutim, obori jelena i u to osjeti da je jako ožednio. Dugo je krstario okolo na svom konju tražeći kakav izvor i ne nađe ga. Konačno, stigavši u podnožje jedne velike stijene, opazi da sa njena vrha polako kaplje voda. Iz svoje torbe on izvadi čašu i podmetne je tako da voda kaplje u nju. Čaša se polako punila vodom i taman kad ju je prinio k ustima, soko ga udari krilom po ruci i prospe svu vodu.



Šah se naljuti na sokola i opet podmetne čašu da u nju kaplje voda. I po drugi put čaša se napuni. Šah je prinese k ustima, ali ga soko opet udari po ruci i sva se voda prospe. Sad se šah jako naljuti; tresne sokola o zemlju, gdje ostade ležeći mrtav.

Uto stiže jedan od šahovih slugu i šah mu reče kako je žedan. Sluga uze čašu, natoči u nju vode iz kozje mješine i pruži je svom gospodaru, ali mu šah reče:

— Pije mi se čista i hladna voda. Hoću od one što kaplje sa stijene, ali neću da čekam da ona kaplje kap po kap. Popni se na stijenu i zahvati mi vode sa izvora.

Sluga se popne na stijenu, nađe izvor i — šta vidi? Na samoj strmoj ivici stijene leži mrtva zmija, a njena otrovna pljuvačka miješa se s izvorskom vodom i kap po kap kaplje sa stijene.

Sluga se uplaši, brzo sjuri dolje i reče šahu šta je vidio. Zatim naspe čašu vode iz mješine i pruži je šahu. Šah je prinese k ustima, ali ni gutljaja nije mogao popiti. On gorko zaplaka i, pokazujući svom sluzi mrtvog sokola, poče da kune svoju nepromišljenost.

Cijelog svog života sjećao se on ovoga slučaja.



Pametni ljudi ne čine ništa dok ne promisle.

KAKO JE ŠAKAL PREVARIO TIGRA

Jedan tigar tražeći kakvu lovinu u džungli, uhvati se u kavez sa namještenom zamkom. Desi se to upravo onda kad je mimo prolazio jedan putnik. Ugleda ga tigar i sa suzama u očima počne da moli:

— O, čovječe! Dugo se već, veoma dugo, patim u ovoj zamci, oslobodi me. Za tu dobrotu bićeš dobro nagrađen u tvom budućem životu, a i ja ću ti se bogato odužiti.

Polakomi se putnik na obećanu nagradu i otvori vrata od kaveza. Tigar izađe napolje i reče:

— Prošlo je već dosta dana kako ništa okusio nisam. Toliko sam izgladnio da ne mogu da hodam. Sad ću te pojesti!

Putnik se strašno uplaši.



— O, tigre, — reče on, — zar je to tvoja nagrada za dobro koje sam ti učinio?

— Jeste, to je nagrada, — odgovori tigar.

— Ali otkud se može smatrati nagradom kad se dobro zlim vraća!? — poče da se buni čovjek. — Trebalo bi da koga pripitamo da li je to nagrada ili ne. Vidjećemo šta će nam drugi reći!

— Dobro, — pristade tigar. — Pitaj!

Nedaleko odatle raslo je tikovo drvo.*) Putnik i tigar priđu drvetu i zapitaju ga:

— Reci nam, čime se obično uzvraća za učinjeno dobro?

— Zlom! — odgovori tikovo drvo. — Eto, promislite sami: ljudi se odmaraju u hladu koji čine moje grane, a kad im dođe vrijeme da odu, oni ih sijeku — neko za kakvo držalo, neko za osovinu — i vuku sebi, kući. Tako mi oni vraćaju zlom za dobro koje im činim svojim gostoprimstvom.

Saslušavši što drvo kaže, tigar reče putniku:

— E, sad vidiš da je pravo da te pojedem!

* Indijski hrast (prim. prevodioca).

— Pričekaj! — zamoli čovjek tigra, — da upitamo još nekog. Vidjećemo šta će reći.

— Dobro, pitaj! — pristane tigar.

Pođoše dalje i vidješe da na jednoj pustari pase nečija krava.

— Hej, kravo! — zovnu je oni. — Recide nam čime se obično plaća učinjeno dobro?

— Zlom! — odgovori krava. — Sami promislite: dok sam bila mlada i imala mnogo mlijeka, moj me je gazda jako volio. Svi su njegovi ukućani, staro i mlado, pili moje mlijeko, a ako im je još preostalo, onda su od njega pravili kiselo mlijeko, maslac i sir. Sad sam ostarjela i omršala. Mlijeko je presušilo u mom vimenu i, eto, sad su me istjerali na ovu pustaru. Ima već dva-tri dana kako moj gazda dolazi s mesarom. Jedva čeka da se malo ugojim, pa da me može prodati mesaru i otjerati u klaonicu.

Sasluša sve to tigar i kaže putniku:

— E, sad vidiš! Moram da te pojedem!

— Pričekaj malo, — zamoli opet čovjek, — daj da upitamo još nekog po treći put. Ako i treći bude rekao isto, onda nemam kud: jedi me!

Tigar pristade i oni pođu dalje. Uskoro vide — sjedi šakal na jednom brežuljku. Čim šakal ugleda tigra i čovjeka, dade se u bijeg, ali mu tigar dovikne:

— Hej, brate šakale! Ne boj se nas! Nećemo te dirati; hoćemo samo da te nešto zapitamo.

— Kakvo li je ovo čudo!? — reče šakal. — Niste iz istog plemena: jedan je čovjek, a drugi tigar, a idete skupa! Već sam bio pomislio da ste nešto smislili protiv mene. Nemojte mi prilaziti, pitajte me malo poizdalje. Odgovoriću vam odavde.

— U redu! — pristade tigar.

Zastanu podalje i čovjek počne da priča šakalu:

— Brate šakale! Ovaj je tigar bio upao u zamku. Ugledavši mene, počeo je da moli: »O, čovječe, pusti me

na slobodu. Ja ću te za to bogato nagraditi!«. Povjerovah mu, otvorih vrata na kavezu. On istrča napolje i sad, evo, hoće da me pojede. Zar je to nagrada za učinjeno dobro?

— Ja ti ne vjerujem! — reče šakal. — Zar je moguće da tigar, »zvjerinji šah«, upadne u kavez-zamku? Sve si ti to, čovječe, izmislio i lažeš!

— Ne, ne laže on, brate šakale, — reče tigar. — Sve je bilo kako čovjek kaže.

— Ne mogu da vam vjerujem dok ne bih takvo čudo vidio svojim očima, — reče šakal.

— Pa to nije ništa teško, možemo da ti pokažemo, — odgovori mu tigar. — Ja ću se opet zavući u kavez... Hajde s nama, pogledaj i uvjerićeš se!

— Dobro, da idemo! — pristade šakal.

Sva trojica pođu kavezu i tigar se zavuče u njega. Šakal onda reče čovjeku:

— Zatvori vrata od kaveza onako kako su bila zatvorena onda, a zatim ih otvori.

Putnik posluša, zatvori vrata i već htjede da ih otvori kad šakal povika:

— Budalo jedna! Šta to radiš? Zašto hoćeš da otvoriš ta vrata? Brzo idi kući i više nemoj nikad da otvaraš vrata na tigrovim kavezima.

Šakal odjuri svojim putem.

Tako bi spasen čovjek tigrovih kandža.

O DRNDARU PAMUKA, TIGRU I ŠAKALU

U jednom selu živio je majstor, drndar pamuka. Jednog jutra, čim zora zarudi, stavi on svoje drndalo preko ramena i pođe u susjedno selo na rad. Ide on, ide sve samom šumom i odjednom vidi — u susret mu dolazi tigar.

Iako je znao da pred sobom ima odličan ručak, tigar nije imao dovoljno smjelosti da udari na ovog čovjeka, nije šala — čovjek je preko ramena nosio nešto veliko i nepoznato.

»Takvo oružje još nikad u životu nisam vidio, — pomisli tigar, — loše ću se provesti ako ga ovaj čovjek okrene protiv mene!«

Tako pomisli tigar i stane kao ukopan daleko ispred drndara. A drndaru srce siđe u pete i on obamre na mjestu gdje se zateče. Prepadoše se tako i jedan i drugi i stadoše obojica ne znajući šta da rade.

U šumskom čestaru, nedaleko odatle, sjedio je šakal. Šakal ugleda kako su se sreli čovjek i tigar i pomisli: »Vidide kako su se uplašili jedan drugog! Dobro bih učinio da to iskoristim!«

Šakal se polako došunja do tigra i prokevće:

— O, caru svih zvijeri! Šta čekate? Ručak vam dođe sam. Izvolite ga jesti!

— Ne znaš ti ništa, budalo! — zareža tigar. — Ovo je prava nesreća! Danas ću se jadno provesti. Pogledaj! Na ramenu mu je neko novo oružje! Još nikad dosada nisam vidio tako nešto. Znaš li ti šta će biti ako isproba to oružje na mojoj koži? Ode mi glava!

— Vaše veličanstvo, — reče šakal. — Naredite mi, ja ću mu prići i ubijediću ga da vas ne dira. Ali bih unaprijed htio da znam šta ćete mi dati za to što ću vas spasti.

— Daću ti cijeli svoj današnji ulov, — odgovori mu tigar.

Prezadovoljan tigrovim obećanjem šakal dotrča pred drndara i prokevće mu:

— Hej, čovječe, čovječe! Zašto stojiš nepokretan pred tim krvolokom, tigrom? Iz svojih šapa neće on tebe pustiti, sigurno — poješće te.

— O, šta da radim?! — uzdahne drndar. — Kakva li me nesreća snađe jutros! Ništa me spasti neće! Propadoh!

— A kad bih te ja spasao, šta bi mi ti dao? — upita ga šakal.

— Sve što god budete htjeli, šakale. Recite samo šta želite!

— Ne tražim ti mnogo, — reče šakal. — Daćeš mi samo dva komada mesa od tvojih butina.

»Šta mogu; dva komada mesa — to nije baš nešto naročito ako se time spasava život«, — pomisli drndar i pristane na šakalov uslov.

Onda šakal otrča tigru i reče mu:

— O, moj vladaru! Molih ga, molih, jedva umolih da vas ne dira. Bježite odavde što prije, samo što prije. Goniti vas on neće.

Sasluša tigar što mu reče šakal, smiri se i bjež' brže-bolje.

Kad ugleda kako tigar bježi, drndar se obradova i u sebi se zahvali sudbini. Uto mu dotrča šakal i reče:

— No, čovječe! Izbavio sam te i oslobodio nevolje. Sad imaš da mi platiš po dogovoru.

— Dobro! — odgovori drndar i prostre se po zemlji ispred šakala.

Ali čim šakal zakorači da mu priđe da bi se osladio njegovim mesom, drndar se prodera, i to tako jezivo da se šakal uplaši i ustuknu, najmanje stotinu koraka, pa tek onda stade.

— Ko je vikao? — upita šakal.

— Što moraš da znaš ko je vikao? — odgovori drndar, — gledaj ti svoj posao.

— Ne, — kaže šakal, — dok ne budem znao kakva je to dreka, ja ti neću prići.

— E, onda čuj, — reče mu drndar — lani je kod nas u selu vladala velika glad. Hrane nije bilo nikakve. U to vrijemeošteni mi se kuja. Ja sam bio strašno izgladnio i šta mogu — pojeo sam slijepu štenad! Za godinu dana štenad su narasla u mom stomaku i sad, evo, laju — htjeli bi da ih pustim napolje...

Psi su najveći neprijatelji šakala. Kad je šakal čuo drndarevu priču o njima, on se prepade i poče da moli drndara:

— Molim te, ni za boga nemoj da puštaš napolje te svoje pse dok ja ne pobjegnem. Dok sam živ biću ti zahvalan.

— E, kad je tako, bježi, i to što brže! — reče drndar.

Šakal pojuri odatle koliko su ga noge nosile, a drndar pođe kući, sav radostan što je uspio da se srećno izvuče iz nevolje.

O JEDNOM RADŽI I NJEGOVOM VEZIRU

Jedan je radža pitao svog vezira:

— Reci mi da li ti mene mnogo voliš?

Vezir odgovori:

— Ja sam vaš pokoran sluga, gospodaru! A prema tome može li da se govori o ljubavi prema vama?

— Mi zahtijevamo odgovor na naše pitanje, — reče radža, — govori istinu!

Tada vezir reče:

— Koliko vi volite vašeg roba, toliko rob voli vas!

— Dva čovjeka ne mogu da vole jedan drugog istom ljubavlju, — protestovao je radža. — Jedan uvijek voli više, a drugi manje.

Onda vezir predloži:

— Hoćete li da se jedne noći kradomice izvučemo iz dvorca i zajedno obiđemo nekoliko siromaha u gradu, porazgovaraćemo s njima i pripitaćemo ih. Možda ćemo čuti pravi odgovor.

— Odlično! — složi se radža — ići ćemo noćas.

I iste noći, čim se spustio mrak, radža i vezir dođoše pred kolibu neke sirote starice. Zastanu na pragu, zavire unutra i ugledaju staricu kako sjedi i prede.

Pogleda je radža i ljutitim glasom vikne:

— Baš je nevaljala ova baba! Povazdan sjedi sa preslicom, ni po noći se ne smiruje.

Onda mu vezir reče:

— Molim vas da ćutite! Vaš rob hoće da je nešto pita. — I vezir zovne staricu. — Hej ti, stara! Jesi li čula novost?

— Ko si ti, čovječe, što me uznemiravaš u kasno doba? — poče da gunđa starica. — Zar se ti ni noću ne smiruješ?

— Čuj me! — reče vezir. — Danas se teško razbolio naš radža. Jesi li to već čula?

— Nimalo me to ne zanima, — odgovori starica, — moje se zna: sjediti uz preslicu gladna u hladnoj sobi. Zar sam se ja odmarala kad je on bio zdrav? Sad je on bolestan, zar mi je gore zbog toga? Zdrav ili bolestan — meni je uvijek isto.

Saslušavši njen odgovor, vezir reče radži:

— Upamtite što je kazala stara. A sad hajdemo dalje!

Pođu i malo sačekavši začuju škripu zrnevlja. U susjednoj kući jedna mlada žena okretala je žrvanj meljući žito.

— Evo jedne dobre žene! — uzviknu radža sa saučešćem. — Čitav dan služila je svoga muža, a po noći melje žito. Treba da joj damo pomoć iz naše blagajne.

Onda vezir kaže:

— Sad ćutite! Ja ću ovu ženu da pitam o koječemu. — I vezir zovne: — O, valjana mlinarko! Jesi li čula da je danas teško obolio radža iz našeg grada?

— O, alah! — uzvikne žena. — On je uvijek vodio brigu o nama. Neka dade alah da ozdravi što prije!

Vezir na to reče radži:

— Vi ste grdili staru i ona vam je odgovorila neprijateljski; a ovu ste ženu požalili i, eto, ona žali vas. Sve ide prema poslovici:

Utaban je od srca srcu put.
Kao što se od kupole odbija zvuk,
Tako se i ljubav na ljubav odaziva,
A mržnja mržnju rađa.

KNEGINJICA I HUM

Nekad davno, davno, živjela je jedna kneginjica, kći velikog vlastelina i kneza. Ta kneginjica je veoma voljela da joj pričaju bajke prije nego što zaspi. Jednom joj je pripovjedačica pričala bajku o caru svih ptica:

— On je i sam ptica, a zovu ga Hum.*) Ako Humova sjena padne na kog od ljudi, taj postaje šah.

— A živi li gdje i sad Hum-ptica? — upita kneginjica.

— Sigurno živi! — odgovori pripovjedačica.

Tako se kneginjici prohtjelo da vidi Huma, ptičijeg cara, i to tako jako da je ona prestala da jede i da pije.

*) Hum je ptica, opjevana u indijskim bajkama, koja, prema vjerovanju indijskih naroda, donosi sreću. Prema tom vjerovanju Hum stalno leti po vazduhu i na zemlju se ne spušta. Postoji također i vjerovanje, opisano u ovoj bajci, da, ako na nekog padne Humova sjena, taj postaje car. Veliki orlovi i rajske ptice u Indiji se također zovu »Hum«.



Saznade to knez, otac kneginjičin, i naredi svom veziru da se pošto-poto pronađe Hum, uhvati i dopremi u knežev dvorac.

Vezir odmah sazove sve lovce na zvjerinje i ptice i upita ih:

— Znate li gdje se sada nalazi Hum?

— Ne, ne znamo, — izjave oni. — Mi tačno ne znamo gdje on živi, ali smo čuli da se tamo i tamo nalazi jedan veliki voćnjak u koji dolazi Hum samo jednom u pola godine, sa čitavom svojom pratnjom.

Vezir sasluša šta mu kazaše lovci i, obećavši im veliku nagradu, naredi da odmah idu u taj voćnjak. Kasnije i sam ode tamo. Kad dođe, naredi da se na svako drvo objesi mnoštvo raznih plodova i korpice sa zrnevljem. Na takav mamac morala je da doleti svaka ptica. Vezir, osim toga, naredi da se po granama razapnu mreže.

Dođe vrijeme i ljudi vidješe: leti Hum i sa njim ogromno jato njegove pratnje — golubovi, pupavci, slavuji, guske, patke, labudovi, ždralovi i druge ptice, osim grabljivica. Doletješe u voćnjak, ali ne padoše po drveću — odletješe dalje, sigurno u neki drugi voćnjak.

Rastuže se lovci i jave veziru da je Hum dolazio, ali nije htio da se spusti ni na jedno drvo u ovom voćnjaku, već da je odletio u neki drugi, a zašto — ne zna se!

— Za pola godine hvataćemo ga opet, — govorili su oni, — i, ako budemo imali sreće da uhvatimo ptičijeg cara, odmah ćemo ga dopremiti vašem gospodstvu.

Vezir o tome obavijesti kneza, a lovcima naredi da poslije pola godine opet gledaju da uhvate pticu Hum.

Prođe pola godine; lovci opet okitiše voćnjak raznim mamcima, razapeše mreže i stanu čekati Huma. I jednom vidješe: leti Hum sa velikim jatom svojih pratilaca. Ovaj put su ga pratile vrane, jastrebovi, sove, buljine, lešinari i mnoštvo drugih grabljivica. Zaleti se Hum u voćnjak sa svojom velikom pratnjom, popadaše ptice po drveću i

uhvatiše se u mreže. Obradovaše se lovci. Najprije su počeli da hvataju ptice iz pratnje i da ih bacaju iz mreža — ove ptice nisu ničemu valjale. Konačno su i Huma izvadili iz mreže i odnijeli ga veziru. Vezir bogato nagradi lovce i uputi se u dvor, knezu. Knez pošalje Huma kneginjici. Pogleda kneginjica Huma, obradova se i upita ga:

— Zašto te lovci nisu uhvatili prvi put?

— Evo zašto, kneginjice, — odgovori Hum, — prije pola godine, po svom običaju, doletio sam u onaj voćnjak. Vidim — sav je iskićen plodovima i korpicama s hranom. Ja sam se obradovao i već sam htio da se spustim na jedno drvo, ali su me onda pratili golubovi, pupavci, slavuji, guske, labudovi, ždralovi i druge plemenite i pametne ptice. One su me opomenule da se u tom voćnjaku ne zadržavam. »Ovaj voćnjak« — rekoše mi one, — »odavno je napušten i zanemaren, a vidi ga danas — sav je iskićen! Nešto tu nije u redu! To bi mogla da bude nečija zamka. Ne treba se spuštati na ovo drveće dok ne vidimo je li opasno ili nije. Tamo dalje ima još voćnjak, gotovo je i bolji od ovog. Izvolite letjeti tamo!« Tako su me odvukle u drugi voćnjak... Međutim, ovaj put su me pratile vrane, jastrebovi, sove, buljine, lešinari i druge isto tako omrznute i grabežljive ptičurine. Sjećao sam se savjeta svojih starih drugova — da se ne spuštam u taj voćnjak — i već sam htio da proletim pored njega, ali su moji saputnici ovaj put bile nezahvalne, podle ptice izdajice, koje misle samo na svoju korist; one su me silom natjerale da se spustim u taj voćnjak. Tako sam se, sa njima zajedno, našao u mreži. Lovci su znali da te ptice nisu ni za šta, pa su ih pobacali iz mreža, a mene su poklonili vašoj svjetlosti.

Kneginjici se svidjela Humova priča i ona ga upita:

— Reci mi, Hume, da li je istina to što se kod nas priča o tebi: ako tvoja sjena padne na glavu čovjeka, taj uskoro postaje šah.

— Nije istina, kneginjice, — odgovori Hum. — To je izmišljotina! Ja sam ptica kao i sve ostale. Samo je malo njih koji su me vidjeli, te su zato razni pjesnici, pisci basni i slični ljudi proširili svijetom ovakve priče o meni. Kad bi to bila istina, onda bi mnogi ljudi u našoj zemlji bili šahovi. Ne! Šahovi, istina, kite svoje turbane našim perjem, perjem rajskih ptica. Ali, zar bi se smjelo čak i pomisliti da šah sjedi na svom prijestolju samo zato što mu je preko glave prešla sjena od našeg perja?!

Ovaj odgovor bješe tako pametan da je kneginjica naredila slugama da Huma puste na slobodu.

FAKIR I MIŠEVI

U nekom selu nakoti se mnoštvo miševa. Oni su grickali žito po ambarima, grizli ljudima stvari po kućama. Seljaci više nisu mogli da trpe napast i zato su se uputili skupljaču dažbina i seoskom kmetu da im se izjadaju.

— Vidite li na kakvoj smo muci? Osilište se kod nas miševi! Ako im vi ne stanete na put, stomaci će nam biti prazni, a tijelo golo. Trebalo bi da što prije smislite kako da ih se riješimo, jer ćemo inače morati da idemo iz ovog sela i da se nastanimo negdje na drugom mjestu.

Velika briga sruči se na glavu skupljača dažbina i kmeta; uhvati ih strah da selo zaista ne ostane pusto. Zamisliše se njih dvojica: šta da se radi? Konačno odluče da se naredi dobošarima da uz bubnjeve viču na sav glas da će se onome koji bude istjerao miševe iz sela dati velika nagrada.

Desi se tako da je tog dana selom prolazio neki prosjak fakir. Čuo je on lupu doboša i dobošarevo izvikivanje, pa se odmah javio skupljaču dažbina i upitao ga je:

— Ako ja budem istjerao miševe iz sela, da li ću dobiti sto rupija?

— Daću ti odmah! — odgovori mu skupljač.

Fakir stane na ulazu u selo i počne da svira na bambusovoj svirali. Već kod prvih tonova muzike svi su se miševi izvukli iz svojih rupa i opkolili fakira. Nastavljajući sa sviranjem, on se uputi k rijeci, a miševi su svi pošli da ga slijede. Stigavši na obalu rijeke, fakir stade i zasvira još ljepšu i veseliju melodiju. Miševi su skoro sasvim poludjeli od zadovoljstva.

Fakir uđe u vodu i miševi pođu za njim; počeše da skaču u vodu i podaviše se svi do jednoga. Sve su to seljaci gledali i čudom se čudili.

Fakir izađe iz vode i zatraži od skupljača dažbina obećanu nagradu. Skupljač se, međutim, već bio pokajao.

»Miševi su se podavili — oživjeti više ne mogu!« — razmišljao je on. — »Ne dam ja fakiru ništa! Šta mi on može! Baš ništa!«

On poče da vrda služeći se raznim izgovorima samo da ne plati.

Fakir shvati da skupljač ne namjerava da održi riječ, ali ne reče ništa. On se vrati u selo i opet zasvira na svojoj svirali. I sad mu iz cijelog sela dojure krave, volovi, bivoli i koze i opkole ga. Tada fakir krene k rijeci a cijelo stado za njim. Koliko su god nastojali seljaci da zaustave stoku, ništa nisu mogli učiniti; stoka je uzastopce pratila fakira.

Gledao je to skupljač, zamislio se, a onda digne kesu sa stotinu rupija u njoj i pokaže je fakiru. Fakir mu na to reče:

— Sad ja ne primam sto rupija, daj dvije stotine i to brzo, jer ću udaviti u rijeci svu stoku!

Nije se imalo kud. Morali su da plate fakiru dvije stotine rupija da bi spasli seosku stoku. Fakir primi novac,

a onda ga iznenada svom snagom baci pred noge prevaranta.

— Znaš šta, uvaženi gospodine, — reče on. — Zadrži ti za sebe ovo đubre, ja njime neću da prljam svoje ruke. Jedan pošten čovjek neće se polakomiti na stotinu ili dvije stotine rupija. Dužnost mu je da ljudima čini dobro i da jadnu sirotinju izvlači iz bijede. Idi ti svojim putem, a uz skut svog haljetka veži moj savjet: kad si nešto obećao, pazi da održiš riječ, inače će biti zlo. Eto vidiš — htio si da me prevariš i samo si se sam osramotio: obećao si sto, a morao si dati dvije stotine.

I, izgovorivši ovo, fakir nastavi svoj put.

O JEDNOM MUDRACU, ŠAHU I TRGOVCU MIRISIMA

Jedan mudrac naumi da krene na put. Pred svoj odlazak on ode trgovcu mirisima i dade mu na čuvanje hiljadu rupija. Prođe neko vrijeme i mudrac se vrati kući, ode trgovcu mirisima i zamoli ga da mu vrati novac, ali trgovac reče:

— Ti lažeš! Nikakav novac nisi mi dao.

Započe svađa. Okupi se svijet i svi dođu do zaključka da mudrac laže.

— Trgovac mirisima je pošten čovjek, — govorili su ljudi mudracu, — ne bi on učinio nešto prljavo. Ako i dalje budeš navaljivao na njega, loše ćeš se provesti!

Mudrac ne htjede da se raspravlja s njima, već ode šahu da se žali na trgovca. Ispriča mu sve kako je bilo. Onda šah reče mudracu:

— Sjedi kraj njegove radnje tri dana, ali ne govori mu ništa. Četvrtog dana doći ću ja tamo i pozdraviću te.

Ti mi odzdravi i ne govori ništa više. Čim ja budem otišao, zatraži od njega svoj novac. Onda dođi k meni i ispričaj mi što je odgovorio.

Mudrac učini kako mu je rečeno. Pred trgovčevu radnju četvrtog dana dojaha šah sa svojom pratnjom. Šah ugleda mudraca i pozdravi ga. Mudrac mu lijepo odzdravi.

— Šta je to, brate, ti mi više ne dolaziš? — upita šah mudraca. — Dođi da mi pričaš kako ti idu poslovi.

Mudrac na to samo zaklima glavom, ali ne reče ništa.

Vidjevši sve to, trgovac mirisima na smrt se prepade. On sačeka da šah sa pratnjom poodmakne, a onda se obrati mudracu:

— Reci mi gdje si mi dao novac? Je li ko vidio kad si mi ga dao? Možda sam stvarno zaboravio da sam od tebe primio novac.

Mudrac mu onda ispriča sve kako je tekla stvar.

— To je istina i sve je tačno šta kažeš! — uzviknu trgovac mirisima. — Sad sam se sjetio!

I on smjesta vrati mudracu hiljadu rupija, a uz to ga još zamoli da mu oprosti zaboravnost.

LAV I NJEGOVI PODANICI

Kad se zvjerinji car — lav odmarao jednom u svojoj pećini, jave mu se i zamole ga da ih primi medvjed, majmun i lisica. Lav upita medvjeda:

— Reci mi, molim te, kakav miris osjećaš u našoj pećini?

Medvjed odgovori:

— O, vladaru svijeta! U vašoj pećini nemoguće je disati od smrada!

Čuvši ovakav odgovor, lav se strahovito uvrijedi i počne da reži:

— Kako si smio da budeš toliko drzak prema nama, caru svega zvjerinja, i da kažeš kako naša pećina, tobože, smrdi?!

Pri tome on tako udari medvjeda svojom šapom da su ovom popucale sve kosti. Onda se okrene majmunu: — Sad govori ti! Šta osjećaš u našoj pećini: ugodan miris ili smrad?

Majmun odgovori:

— Vaše veličanstvo! U vašoj pećini se osjeća najugodniji miris!

Čuvši to, lav se opet naljuti i počne da riče:

— Ti mi se ulaguješ, hoćeš da mi se dodvoriš i zato lažeš! — pa tako lupi majmuna svojom šapom, da taj za čas ispusti dušu. Onda naredi liji: — Govori istinu! Kakav miris osjećaš u našoj pećini?

Lija reče:

— O, care svih zvijeri! Ja imam kijavicu. Ne osjećam nikakav miris; ne mogu da vam kažem kako miriše vazduh u vašoj pećini.

— A, ti si inače poznata po svojoj lukavosti i prevarama — reče joj lav i ne htjede da pita više. Međutim, nju nije ubio.

O ĆUTLJIVOM KNEŽEVIĆU

Neki knez, vladar poveće kneževine, dade svog sina na nauke starom učitelju. Jednom prilikom učitelj reče kneževiću:

— Ko ćuti, živi mirnim životom, a ko živi mirno, taj je srećan.

Kad to ču knežević, prestade da govori. Što god ga učitelj pita, on ne odgovara ni riječi.

Saznade to knez i naredi svojim dvorjanima da odu kneževiću i da ga natjeraju da progovori, bilo milom, bilo silom. Dvorjani odu kneževiću, ali što su god činili, koliko su god nastojali, nisu uspjeli da ga natjeraju da progovori. Konačno odluče da mu pruže zabavu i zato ga povedu u lov. S njima ode u lov i »mir-šikar«, glavni lovac koji je na svojoj ruci nosio sokola. Odjednom se iz jednog grma začu prepeličino pućpurikanje. Čim je to čuo knežević, progovori:

— Da se prepelica nije javila, soko je ne bi uhvatio!

Tako su dvorjani čuli da je knežević progovorio. Vratili su se u dvor i javili knezu kako je knežević danas u lovu izvolio da kaže to i to. Knez se obradova, posadi sina do sebe i ljubazno ga zapita:

— Zašto ti nećeš da govoriš s nama?

Ali mu knežević ne odgovori. Tad se knez naljuti i opali mu šamar. Nato će knežević:

— Da nisam govorio o prepelici, sad ne bih dobio šamar od oca!

Otada je taj knežević govorio samo onda kad je baš morao da nešto kaže.

O PTICI TKAČU I MAJMUNU

Ptičica tkač načini sebi gnijezdo na jednoj grani nekog drveta i poče da živi u njemu srećna i zadovoljna. Ali se jednog dana na to drvo popne majmun. Tog dana desi se tako da se na zemlju sruči strahoviti pljusak. Ptičica-tkač je bez brige sjedjela u svom gnijezdu, a majmun je pokisao

do gole kože i, tražeći neki zaklon, neprestano je skakao tamo-amo. Onda mu ptica-tkač reče:

— Čuj me! Ti ličiš na čovjeka. Imaš i ruke i noge, kao i on. A lijen si da sagradiš sebi barem najobičniji zaklon. On bi te ujesen štitio od kiše, ljeti — od žege, a zimi — od hladnoće. A ovako cijelog svog vijeka samo se bez ikakve koristi pentraš i vereš po drveću!

Sasluša majmun ovaj ptičji govor, naljuti se; dohvati gnijezdo ptičice tkača, iskida ga na komade i sve baci na zemlju.

* * *

Savjetovati treba samo onog ko će da te posluša i koristi tvoj savjet. A onome ko savjet sluša, ali po njemu ne postupa, nemoj savjetovati nikad ništa, jer bi te moglo snaći zlo.

Ima poslovica:

Samo onom pružaj savjet,
Za koga je savjet — svet.
Posavjetuj pavijana —
Oprosti se bijela dana...

TRI ZLATNE LUTKE

Priča se kako se jednom šahu prohtjelo da sazna da li su podanici njegova susjeda, sultana, dovoljno pametni. Da to sazna, on pošalje sultanu tri zlatne lutke na poklon. Sve tri su bile potpuno iste kako po obliku, tako i po veličini i težini. Međutim, šah naredi da se sultanu uz



njih odnese poruka da je vrijednost lutaka ipak različita — jedna vrijedi manje, druga više, a treća još više, pa bi šah htio da mu sultan kaže zašto je to tako.

Divio se sultan poklonu i naredi svojim dvorjanima da saznaju u čemu je razlika između lutaka. Dvorjani razgle-

daju lutke i dođu do zaključka da nema nikakve razlike među njima.

Vijest o poklonu uskoro se proširi cijelim gradom; o lutkama su čuli i stari i mladi. I tako jedan siroti mladić, koji je za neku malu krivicu dopao zatvora, zamoli svoje čuvare da kažu sultanu da će on, ako mu sultan dozvoli da pogleda lutke, milošću alaha i vladara pronaći razliku među njima. »I ako budem pogodio«, — završio je on, — »neka me pusti iz zatvora.«

Sultan naredi da mladića dovedu u dvor. Doniješe lutke i metnuše ih pred njega. Mladić ih dobro razgleda i vidje da svaka od njih ima probušene uši. On uze slamčicu i uvuče je u uho jedne od njih; slamčica izađe lutki na usta. Onda istu slamku zavuče u uho drugoj lutki; kod ove se slamčica pomoli na drugo uho. Zatim uvuče slamku u uho treće lutke i kod ove slamčica ne izađe uopšte, već cijela uđe u njen trbuh.

Tada mladić reče:

— Vaše veličanstvo! Ove lutke su slične ljudima. Prva liči na čovjeka koji, čim nešto čuje, odmah to prepričava drugima. Takvom čovjeku ne smije se vjerovati. Zato ova lutka ne vrijedi mnogo. Druga lutka je slična čovjeku na čije jedno uho tuđa riječ ulazi, a na drugo izlazi. Takav je čovjek bezbrižan, on ne sluša šta mu ko govori i savjete ne prima. A treća lutka slična je čovjeku koji sve što čuje drži u sebi, kao da guta. To je čovjek koji zaslužuje svako povjerenje, pouzdan je i ozbiljan. I zato ova lutka vrijedi najviše.

Saslušavši mladićeve riječi, sultan se obradova. Svi su u dvorcu hvalili mladića. Sultan naredi da se na svakoj lutki napiše cijena tako da se vidi koja je jeftinija, koja je skuplja i koja je najskuplja, pa da se tako obilježene vrate onom šahu koji ih je uputio na poklon. Mladića sultan ne samo što je pustio iz zatvora već ga je načinio svojim savjetnikom.

PTIČJA SVAĐA

Neki lovac na ptice razapne u šumi mrežu i u nju upadnu razne ptice: vrane, čvorci, golubovi. Tu u mreži započnu one razgovor.

— Polakomismo se na mamac i uhvatismo se. Valja nam sada misliti kako da se oslobodimo. Nastojaćemo sve skupa, pa ćemo se, možda, i osloboditi.

Misle one, misle i smisle.

— Pokušajmo da mašemo krilima sve odjednom. Možda ćemo uspjeti da odignemo mrežu.

I ugleda lovac: leti mreža sa pticama. On se zaprepasti od čuda i pojuri da stigne ptice. Gore lete ptice u vazduhu, a dolje po zemlji trči lovac za njima. Trči on i misli: »U mrežu su se uhvatile razne ptice. Mogle bi se one zavaditi. Kad bi došlo do svađe, ne bi mogle da lete brzo — mreža bi ih onda pritisla i povukla k zemlji!«



Tako se upravo i dogodi. Iz početka su sve ptice složno vukle mrežu, ali uskoro počnu da se prepiru.

Vrane su prve počele da grakću:

— Niko od vas ne zalaže se toliko kao mi, vrane! Kad bismo i mi bile lijene kao što ste vi, ostale ptice, mreža bi već davno pala na zemlju i s njom i sve mi.

Slušajući njih, golubovi se naljute.

— Dosta je vašeg hvalisanja, nevaljale vrane! — rekoše oni. — Mi se staramo više od vas!

Na to se u prepirku umiješaju sve ostale ptice i otpoče prava pravcata svađa. A kad nema sloge, posao ne može da napreduje. U svađi ptice prestadoše da se staraju — jedva-jedvice su mahale krilima. Tako mreža polako poče da se spušta sve niže i niže. Lovac uto dotrča, dohvati konopac od mreže i povuče ga k sebi, a s njim i mrežu sa svim pticama u njoj.

Onda ih pohvata, odnese i potrpa u kaveze.

DAME I PROSJAKINJA

Na obali rijeke Džamne sjedjele su tri otmjene dame, igrale se vodom i hvalile se jedna drugoj kako su im lijepe ruke.

— Ja imam vrlo lijepe ruke! — reče jedna od njih.

— Ja takođe imam lijepe! — prihvati druga.

— Ali su moje ljepše nego i kod jedne od vas! — reče treća.

Oslanjajući se na štap, priđe im hramljući jedna stara i gladna baka i zamoli ih da joj dadu nešto za jelo. Ništa joj ne dadoše te otmjene dame, samo je zapitaše:

— Reci nam, stara, koja od nas ima najljepše ruke?

— Kad se budem najela, reći ću vam, — odgovori im baka šuškajući svojim bezubim ustima i polako ode dalje.

Nešto dalje od njih sjedjela je na obali jedna siromašna seljanka. Toliko ju je opalilo sunce na radu u polju da joj je koža bila crna, precrna. Baka je zamoli da joj udijeli milostinju:

— Izgladnjela sam; ako imaš koji komadić hljeba, nahrani me, molim te.

Seljanka odriješi svoj zavežljaj i reče staroj:

— Posluži se, sestro! Ponijela sam nešto hrane, uzmi pola od onog što ima.

Starica se najede, napi vode i od sveg srca se zahvali seljanki na njenoj dobroti. Onda je uzme za ruku i povede onim trima damama, pa im reče:

— Sad ću vam reći čije su ruke najljepše. Crne i precrne ruke ove sirote žene zlatne su i vrijede mnogo više od vaših lijepih i prelijepih, bijelih i prebijelih, njegovanih ruku.

Tako reče i nastavi svoj put, a tri otmjene dame se pokunje od stida.

ŠAKAL I KAMILA

Gladni šakal jurio je tamo-amo obalom rijeke. Znao je on da bi na onoj drugoj obali mogao da nađe hrane, ali nije imao snage da prepliva rijeku. Znao je, osim toga, da se na toj obali nalazi selo, a seljaci iz tog sela bili su zakleti neprijatelji šakala; i kad bi mogao da prepliva rijeku, svejedno bi morao da bježi nazad.

Mislio je šakal, mislio i smislio kako će se dobro najesti i sačuvati svoju kožu čitavu. Imao je on prijateljicu — kamilu. Dođe on kamili i kaže:

— Draga sestro, kamilo! Ovdje ti nemaš šta da paseš, a na onoj obali je čitavo veliko polje zasijano šećernom trskom. Metni me na svoja leđa, ponesi na onu obalu, pa ću ti pokazati to polje. Ti ćeš tamo dobro doručkovati, a i meni može da padne koji zalogaj; i ja ću se do sitosti najesti...

— Slažem se! — odgovori kamila. — Penji se meni na leđa, prebaciću te na drugu obalu.

Tako se njih dvoje nađu na drugoj obali. Šakal odvede kamilu u polje zasijano šećernom trskom i ostavi je tamo, a sam pođe da traži nešto za jelo. Uskoro nađe čitavu gomilu kostiju i mnogo krepanih ptica, i začas se njima podmiri.

A sada čujte koliko je podao bio taj nevaljalac. Dobro mu je bilo poznato kako sporo jede kamila i da za tako kratko vrijeme ona nije stigla da se najede, ali šakal za to nimalo nije mario. Stalo mu je da se što prije vrati na svoju obalu. Zato on naumi da gadno podvali kamili. Dojuri on tako na ono polje gdje je pasla kamila i poče da laje i zavija iz sve snage. Čuše seljaci šakalov glas i počeše da govore:

— U našoj njivi sa šećernom trskom zavija šakal! Ako još bude počeo da kopa rupe u zemlji, upropastiće nam sav rod. Hajde da ga otjeramo!

I tako se seljaci naoružaju štapovima i potrče na njivu. Čim ih opazi, šakal se sakrije, ali seljaci nađu kamilu na njivi; stajala je mirno — žvačući šećernu trsku. Ugledaše je seljaci, naljutiše se. Zaboraviše da su ovamo došli da gone šakala i napadoše na kamilu, pa onako, svi skupa, dobro izlupaju nesrećnicu. Kamila se dade u bijeg jureći kao bez duše. Seljaci za njom i tako je najure daleko od sela.

Čim su seljaci odustali od potjere za njom, šakal se izvuče iz svog zaklona, privuče se kamili i reče joj:

— Sestrice moja! Da bježimo odavde što prije. Odmah da se prebacimo na onu obalu jer ćemo stradati oboje.

— Tako je! — odgovori kamila. — Penji se na moja leđa, prevešću te preko rijeke.

Šakal to jedva dočeka. »Dobio je što je htio«, — kako se to kaže u ovakvim prilikama. On se brzo popne na kamilu i smjesti se na njenu grbu. Sjedi i veseli se. »Dobro sam zauzdao ovu budalu!« — misli on. Pogleda kamilu svojim lukavim pogledom i reče:

— Eh, ala su te istukli žestoko!

— Šta mogu, braco!? — odgovori kamila. — Ti si bio bolje sreće. Ali si mi i ti napakostio.

— Oh! — kliknu šakal, — izgleda da mi ti nešto prebacuješ? Šta sam mogao drugo? Da se nisam sakrio od tih nevaljalaca, oni bi i mene istukli kao što su istukli tebe. A kad bi mene tako izbili, bio bi mi kraj. Tvoja je sreća što si tako velika i jaka: iako su te dobro udarali štapovima, ipak si živa ostala.

— Tako, znači, ja sam velika i jaka, zato si i navukao nevolju na mene, — reče mu kamila. — Htio si da svoju kožu spasiš na moj račun?! Ti si jedno nezahvalno stvorenje i misliš samo na sebe! Napunio si svoj stomak, dovukao si se u trsku i hajd' da se dereš. A što ispade od toga? Seljaci su dotrčali i mene su istukli tako da su mi kosti jedva ostale čitave. Trebalo je da sjediš mirno i da čekaš dok se ja najedem.

— Oho! — zareža šakal, — to znači da me još uvijek smatraš krivcem! Šta sam mogao da uradim drukčije? To je moj običaj: čim se najedem, moram da vičem na sav glas. Bez toga hrana mi u stomaku stoji nesvarena; radi varenja moram da vičem koliko mogu.

Kamila uto stiže na najdublje mjesto u rijeci. Saslуša ona sve što joj je šakal pričao i onda mu kaže:

— I ja imam svoje navike: volim da ronim i da plivam poslije dobrog ručka.

Šakalu srce siđe u pete. Od straha poče da drhti i da moli kamilu:

— Sestrice mila, nemoj, molim te da roniš na ovom mjestu! Čim padnem u vodu, udaviću se.

— To je tačno! — odgovori mu kamila. — Ali šta mogu? Takav mi je običaj!

I kamila zaroni.

A šta bi onda? Šakal sleti s njenih leđa i potonu.

Kamila stiže na drugu obalu i onda reče sama sebi:

— Svi smo mi robovi naših navika. Ali ko nezahvalnošću uzvraća za učinjeno dobro, taj mora da svrši onako kao što je svršio taj šakal koji je mislio samo na sebe.

LAV I LUKAVA LIJA

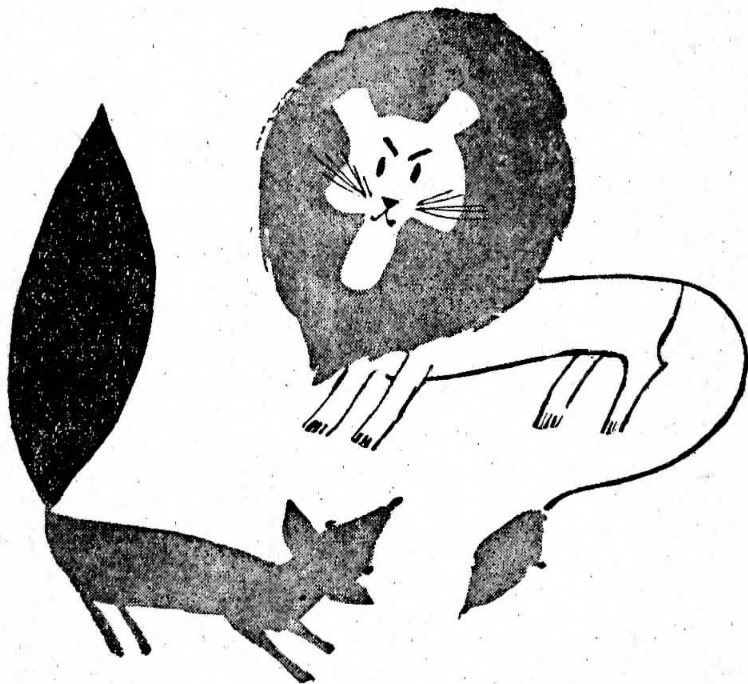
Jedan je lav imao običaj da prije nego što krene u lov pošalje liju da izvidi da li u džungli ima dosta divljači. Lija ga je obavještavala ima li ili nema divljači, i lav bi onda znao vrijedi li mu ići u lov ili ne.

Jednom tako prema tom svom običaju pošalje on liju u izvidnicu. Lija ode u džunglu, pogleda na sve četiri strane, ali nigdje ne vidje nijednog traga od divljači. Ona se vrati lavu i kaže mu:

— Utočište svijeta! Vaša pokorna služavka obišla je čitavu džunglu, ali nigdje nije vidjela ništa za lov.

Te večeri lav se osjećao jako trom i zato odluči da ne ide u lov; ostade ležeći u svojoj pećini.

Lija se odmah dosjeti da to ne sluti na dobro: »U šumi nema divljači, a lav se nešto jako razlijenio« —



pomisli ona. — »Da mu ja ne poslužim kao zalogaj!? Treba da unaprijed nađem mjesto gdje bih se sakrila!«

Tako pomisli lija i poče da njuši ovdje-ondje. Tražeći tako, nađe ona debelu bodljikavu granu što se nekad odlomila od nekog drveta, i zavuče se pod nju.

Lav uskoro osjeti jaku glad i njegove tromosti i lijenosti nestade kao da je rukom odnesena. On priguši u sebi rđavu nakanu i zapita liju:

— Reci mi, molim te, ako nekom padne na um da drugome načini štetu, da li će ga snaći kazna za to?

— Utočište svijeta! — odgovori lija, — neće kazna stići njega, već njegovu djecu.

Kad je to čuo lav, poletje na liju da je pojede. Lija nadade u bijeg. Lav skoči da je uhvati i nabode se na oštar šiljak od grane, i to tako da mu je taj oštri šiljak od čvora na grani probio stomak i izašao na leđa. Lav pogleda liju i reče:

— Slagala si me govoreći da će se kazna sručiti na moju djecu. Htio sam da te pojedem i kazna je stigla mene odmah.

— Utočište svijeta — poče da protestuje lija. — Vaša pokorna služavka nije vas nikad slagala. Kazna vas je stigla za grijehove vašeg uvaženog roditelja. A za ono što ste vi htjeli da učinite kazna će stići vašu djecu.

NESTRPLJIVA MAČKA

U nečijoj siromašnoj kućici živjela je mačka — mršava, izgladnjela. Susrete se ona jednom s drugom mačkom, debelom, dobro uhranjenom, koja je živjela u bogataškoj kući, i upita je:

— Reci mi, sestro, šta li ti jedeš, šta li piješ, pa si se tako ugojila?

— Živim u blizini jednog bogataša, — odgovori ugojena mačka. — Često ga obilazim i jedem mnoga lijepa i hranljiva jela.

— Sestrice mila! — poče da moli mršava mačka. — Povedi i mene tamo! Da mi je samo dva-tri dana života tamo i dobre hrane. Možda bih se popravila malo. Biću ti zahvalna do same smrti.

— Hajdemo! — pristane debela maca. — Živi tamo dok budeš htjela. Jedi i pij koliko ti volja. Samo jedno pazi: nemoj da letiš na hranu kao ćorava jer ćeš iskusiti štap preko leđa!

Mačke se upute u bogatašku kuću. Pogledaju i vide: na podu stoji velika postavljena sinija, a po njoj su zdjele s raznim jelima. Ugleda to mršava mačka i pljuvačka joj procuri niz bradu. Debela maca reče joj poučno:

— Strpi se malo! Sad će domaćini večerati, a što ostane biće naše. Ja i ti naješćemo se onda do guše.

Ali mršava maca nije mogla da se strpi. Pritrčala je siniji i turila njušku u jednu zdjelu. U tom času u odaju uđe jedan od sluga i tako raspali štapom po gladnoj mački da joj prebi nogu. Mačka pobježe hramljući.

Debela mačka joj onda reče:

— Hej, sestro, sestro! Zar ti nisam govorila: strpi se malo! Ali si ti nestrpljiva i zato sad imaš prebijenu nogu!

Pokaja se onda mršava maca što je išla u bogatašku kuću.

— Ne, — kaže ona, — bolja je moja siromašna kućica! U njoj ne prebijaju noge!

Reče to i polako odgeguca svojoj kućici.

TRGOVAC I NJEGOV PRIJATELJ

Spremajući se na put, jedan trgovac zaključa velikim katancem sanduk pun srebra i ostavi ga svom prijatelju na čuvanje, a sam otputuje. Prođe neko vrijeme, trgovac se vrati kući i zamoli svog prijatelja:

— Daj mi, brate, moj sanduk!

Onaj iznese sanduk, stavi ga pred trgovca i reče:

— Pogledaj, brate! Katanac je na mjestu. Kakav si mi dao, takav ti i vraćam.

Trgovac pregleda katanac na sanduku i ponese ga kući. Kod kuće ga otključa i ima šta da vidi... Umjesto srebra sanduk je pun starog gvožđa.

Trgovcu bi jasno: prijatelj ga je prevario. Stade on da misli i premišlja kako da povrati svoje srebro. Stalno misleći na to, on poče da obilazi prevaranta svaki dan. Jednom ugleda prevarantova trogodišnjeg sinčića kako je istrčao iz kuće poskakujući s noge na nogu. Trgovac ga dozove k sebi, uzme ga u krilo i počne da miluje. Uto dođe jedan čovjek iz susjedne kuće, zovne domaćina i odvede ga nekud sa sobom. Trgovac iskoristi priliku, diže prijateljevo dijete i odnese ga svojoj kući. Kod kuće je držao majmuna. Trgovac skine s djeteta sve ukrase, kopče i ogrlice, i stavi ih na majmuna, a dječaka sakrije podalje u kući.

Vrativši se kući i ne našavši svog sina, trgovčev prijatelj pomisli:

»Dječak je ostao kod trgovca u krilu, a ja sam uzeo trgovčevo srebro; niko drugi nego on odnese moje dijete.«

On dođe trgovcu i zapita ga:

— Gdje mi je sin?

— Znaš li, brate, da se s njim dogodilo neko čudo: igrao se, igrao tvoj sin, i odjednom se pretvorio u majmuna. Pogledaj ga! Eno ga tamo na lancu. Poznaješ taj nakit na njemu?

— Šta ti je? Hoćeš da se šališ sa mnom?! — poviče nevjerni drug. — Ko je još gdje čuo tako šta? Zar se ikad dogodilo da se dječak pretvori u majmuna!

— E, brate! — odgovori mu trgovac. — Ako se srebro može pretvoriti u željezo, zašto se dijete ne može pretvoriti u majmuna?

Postidje se nevjerni drug. Donese trgovčevo srebro i vrati ga trgovcu. Trgovac mu onda vrati sina.

ČOBANIN I VUK

Neki je čobanin dobro čuvao svoje koze. Mnogo snage i napora uložio je u to da za njih sagradi dobru štalu koju je osigurao i danonoćno vodio računa o tome da u nju ne provali kakva zvjerka i ne satre mu koze.

Imao je taj kozar i dobrog psa čuvara. Kad je sam išao na spavanje, strogo je naređivao rundovu da mu čuva štalu i vjerni pas tad nije smio ni okom da trepne, niti da zakunja — čuvao je koze najbudnije.

Na štalu je, međutim, već odavno gladni vuk bacao svoj halapljivi pogled iz prikrajka. Ali da joj se primakne nije smio — plašio se psa. Konačno smisli da kod kozara izazove nepovjerenje prema vjernom čuvaru, naumivši da na taj način zauzme pseće mjesto i onda da se dobro osladi.

Ukravši jednu kozu u susjednom selu, on pola od nje pojede sam, a drugu polovinu proturi u štalu. Onda izađe pred kozara i kaže mu:

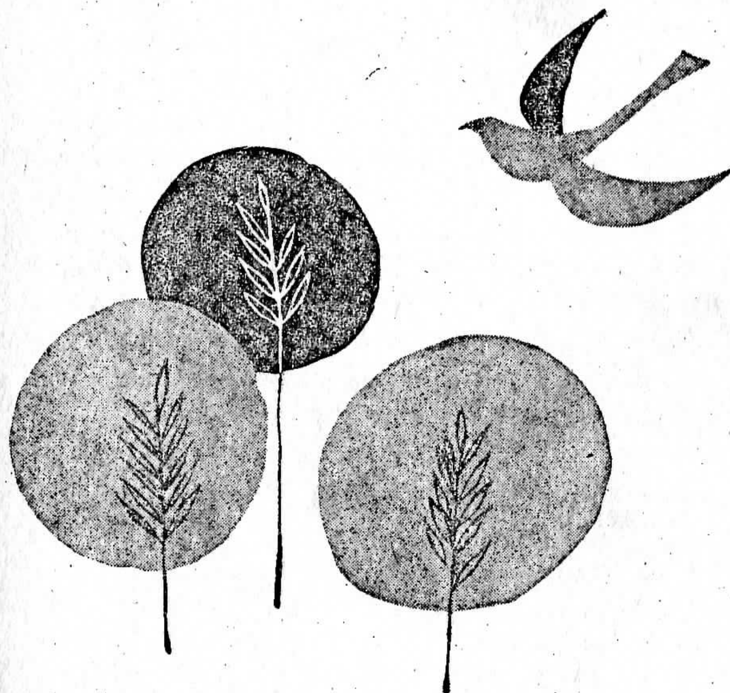
— Hej, ti, čobanine! Tvoj sam prijatelj, dolazim da ti pomognem. Odmah idi u štalu i vidi šta je tamo. Tvoj pas tamo dovršava jednu kozu.

Čobanin bješe priprost čovjek i lakovjeran. Ne razmišljajući mnogo, on zajedno s vukom ode u štalu. Kad tamo, šta je vidio? Leži pola nedojedene koze. Odmah pomisli da je kozu zaklao njegov pas. Naljuti se na psa, dohvati motku i umlati ga, a čuvanje štale povjeri »poštenom« vuku.

Prođe nekoliko dana, vuk pojede sve koze, jednu po jednu, i onda pobježe u šumu.

RUŽA I SLAVUJ

Pričaju ljudi kako je jedan seljak imao prekrasnu baštu. U jednom uglu te bašte rastao je krasan ružin žbun na kome su cvjetale divne ruže. Svakog jutra ruže su otvarale svoje krunice i seljak je izlazio iz kuće da uživa u njima: gledao ih, radovao im se, nagledati se nije mogao. Izašavši jednog jutra da uživa u cvijeću, vidje: na jednoj ružinoj grani sjedi slavuj i pjeva svoju predivnu pjesmu. Pjeva on, pjeva, a onda zagnjuri glavicu u ružin cvijet i oštrim kljunom čupa i kida njene crvene latice. Seljak — ljubitelj



cvijeća, vidje kako teško pati ruža, sažali se na nju i odluči da kazni slavuja. Na jednoj stazi on razastre mrežu, baci po njoj neko zrnevlje i, kad je slavuj pao u zamku, strpa ga u kavez. Tad bezdušni slavuj zinu i poput papagaja progovori čovječjim glasom:

— Eh, čovječe, čovječe! Zašto si mene, slobodnog pjevača, strpao u zatvor? Ako hoćeš da uživaš slušajući moj prekrasni glas, zar ne znaš da mi je gnijezdo u tvojoj bašti? Ako je tome neki drugi razlog, reci mi, primiću kaznu i zauvijek ću ućutati.

— A zar ti sam ne znaš šta si učinio? — odgovori mu seljak. — Izranjavio si ružu, a za mene je to velika nesreća. Ja živim za ruže.

— Oprosti mi! — zamoli slavuj. — Kad sam ja nanio bol ruži i unesrećio tebe, onda neka mi bude; pravo je da trunem u zatvoru!

Seljaku se svidje ovakav slavujev zaključak i on ga pusti na slobodu. Slavuj se zahvali seljaku i reče mu:

— Oprostio si mi krivicu i za tvoju dobrotu vratiću ti istim. Čuj! Ispod ovog drveta je zakopan ćup pun dukata. Iskopaj ga i uzmi zlato sebi.

Seljak poče da kopa i nađe blago. Zatim on reče slavuju:

— O, slavuju! Kroz debeli sloj zemlje vidio si ćup, a mrežu prostrtu povrh zemlje nisi vidio! ...

O JEDNOM KNEŽEVIĆU I DRVODJELJINOM SINU

Sin jednog moćnog kneza vozio se u čamcu po moru nedaleko od obale. U čamcu se pored njega nalazio i sin jednog drvodjelje — on je kneževiću počesto pravio društvo.

Odjednom drvodjeljin sin upita kneževića:

— Vaša visosti, učili ste razne nauke, a da li ste naučili i neki zanat?

— Šta će mi zanat kad mi je namijenjeno da vladam? — odgovori knežević. — Naša je kneževina prepuna raznih zanatlija i vještaka i svi oni rade za nas.

Drvodjeljin sin mu ni riječi ne reče na ovo.

Najedanput dune jaka bura, digoše se talasi i otjeraše čamac na pučinu daleko od obale.

Čamac naletje na jednu podvodnu stijenu i razbi se u paramparčad. Knežević i drvodjeljin sin nekako su uspjeli da se dočepaju jednog komada od čamca. Dugo ih je more bacalo s talasa na talas dok ih nije konačno izbacilo na neko ostrvo. Drvodjeljin sin je bio vješt zanatu svog oca, pa, iako se našao u tuđini, prihvatio se posla: napravio bi poneku stvarčicu, prodao je i tako došao do novca potrebnog za život. A knežević, ne znajući nikakva zanata, udario je na veliku muku, zapao u bijedu i glad. Tada mu drvodjeljin sin reče:

— Eto u kakvu smo nevolju zapali! Teška je to stvar! Što se mene tiče, ja ću sebi uvijek zaraditi bar za hljeb i vama uvijek mogu da pružim pomoć. Uzmite od mene koliko vam treba, nemojte se stidjeti.

Kneževiću je došlo da u zemlju propadne od velike sramote, on obori oči i ne nađe riječi da odgovori drvodjeljinom sinu.

KAKO SE TIGAR UDRUŽIO S VUKOM I LIJOM DA LOVE SKUPA

Polazeći u lov, tigar jednom pozove vuka i liju da mu prave društvo. Tog dana su ulovili tri životinje: antilopu, jelena i zeca. Tigar naredi vuku da podijeli lovinu.

— Vladaru! — obrati mu se vuk — zašto bismo dijelili lovinu kad se ona, tako reći, sama podijelila? Antilopa je najveća od lovine — to je za vaše veličanstvo, jelen je nešto manji — to je moj dio, a zec je najmanji — lisičin.

Kad to ču, tigar se strašno naljuti i tako tresne vuka svojom šapom da taj smjesta ispusti dušu. Tigar tad naredi liji:

— Dijeli lovinu!

— Vladaru! — obrati mu se lija. — Zašto da je dijelimo? Ne treba! Vrijeme je da vaše veličanstvo sjedne za ručak, osim toga vi ste se jako umorili u lovu; zato treba da pojedete antilopu odmah i da se odmorite negdje u hladovini. Kad odspavate, prezalogajite jelena; iza sna uvijek se jede. Kad se najedete, zeca stavite u usta, pa ga sisajte umjesto slatkiša. Tada će vam prijati mala šetnja.

Tigru se svidje lijin prijedlog, pa je upita:

— Ko te nauči da dijeliš tako pošteno?

— Vukova greška, vaše veličanstvo! — odgovori lija.

— Ali ako ja sve pojedem sam, šta ćeš jesti ti? — upita tigar.

— Vaše veličanstvo, — odgovori lija, — ja uopšte ne volim meso. Ono što ostane iza vas biće mi dosta.

O JEDNOM PSU, MAČKI I MAJMUNU

Neki čovjek je imao psa i mačku. Odlazeći od kuće svojim poslom, on skloni veliki okrugao hljeb na jednu policu u zidu. Maca zaželi da se osladi hljebom. Skoči na policu da odgrize komadić hljeba, ali ga gurne i obori na pod. Kad čuje buku, dotrči pas; maca skoči s police. Sad se njih dvoje počnu otimati o hljeb i dođe do svađe.

Po kamenoj ogradi kojom je bila ograđena čovjekova kuća taman se pentrao jedan majmun. Čuo je galamu i pošao da vidi šta je to. Ugledavši psa i mačku kako se otimaju oko hljeba, upita:

— Zašto se svađate vas dvoje?

Pas odgovori:

— Naš gazda je sklonio hljeb na policu u zidu, a ova nevaljala mačka skočila je tamo, zbacila hljeb na pod i sad bi htjela da ga pojede sama. To joj ne mogu dozvoliti!

A mačka reče:

— Mučila sam se, mučila da svučem hljeb s police, mrtva sam umorna i sad da ga dam ovom nevaljalcu psu. Ne dam!

Sasluša ih majmun i reče:

— Nemojte se svađati. Podijeliću vam hljeb na jednake dijelove.

I mačka i pas pristanu na to. Majmun tada prelomi hljeb na dva dijela — veći i manji, stavi svaki komad na po jedan tanjir od vage i diže vagu. Ona strana vage na kojoj je bio veliki komad spusti se dolje, a strana s manjim komadom diže se gore. Trebalo je izjednačiti obje strane vage i majmun poče da kida komadić po komadić od velikog komada. Otkine zalogaj i stavi ga sebi u usta. Kidajući tako komad po komad i jedući hljeb, dotjera dotle da se ona strana vage sa koje je kidao digne gore — pretegne komad koji je prije bio manji.

Onda poče da kida zalogaj po zalogaj od drugog komada — otkine i stavi u usta. Tako štipajući pomalo čas od jednog, čas od drugog komada, dotjera dotle da na jednoj strani više nije bilo ništa, a na drugoj ostade mali komadić. Majmun ga diže i pokaza psu i mački govoreći:

— Vrijedi li da se svađate oko ovolišnog komadića!? A da vam ne bude krivo, poješću ga sam.

Stavi majmun u svoja usta i taj zadnji komad i pobježe. A pas i mačka ostadoše da gledaju za njim praznih šaka.

KAKO SU DVOJICA PUTNIKA DIJELILI NAĐENI NOVAC

Išla su putem dvojica putnika; odjednom jedan od njih ugleda na putu novčanik s novcem. On diže novčanik i reče svom drugu:

— Gledaj, našao sam novčanik i u njemu novac!

— E, druže moj, — reče mu drugi putnik, — ne valja reći: »našao sam«, treba da kažeš »nađosmo«. Zar mi nismo saputnici, a saputnici za vrijeme puta treba da dijele sve — i zlo i dobro. Ako nas snađe kakva nevolja, i nju ćemo snositi skupa.

— Taman posla! — pobuni se prvi putnik. — Šta sam našao — moje je i tu tvog dijela nema. Novac nećemo dijeliti.

Drugi putnik mu onda reče:

— Šta mogu? Neka bude kako veliš. Radi kako znaš. Neka novčanik bude tvoj!

I obojica nastaviše put. Malo poslije toga stiže ih čovjek koji je izgubio novčanik s novcem, a s njim i nekoliko stražara. Ugleda ih onaj što je našao novčanik, uplaši se i kaže svom saputniku:

— Eh, brate, pogriješili smo!

A drugi putnik će mu na to:

— Nemoj da kažeš: »pogriješili smo«, reci: »pogriješio sam«. Nismo mi dijelili dobro, pa nećemo dijeliti ni zlo.

PIJETAO I LIJA

Popevši se na jedno visoko drvo, šepurio se na njemu kicoš pijetao i kukurijekao. Čula ga je lisica i odmah dotrčala. Kad ugleda onako debelog mladog pijetla, pođe joj voda na usta.

»Šta bih izmislila? Kako bih natjerala pijetla da siđe?« — mislila je ona. — »Natjeraću ga ja već! Onda ću ga ščepati i pojesti!«

Lisica je, zna se, veliki majstor za podvale; da podvalu smisli nije morala da misli dugo. Dođe ona pod drvo i kaže pjetliću:

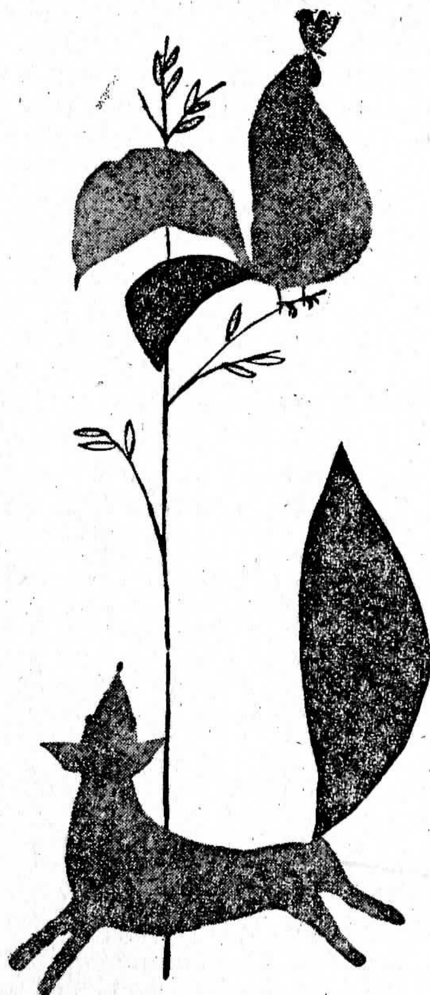
— Braco! Ja ne mogu da se popnem na drvo. Zašto ti ne bi sišao, malo bismo se zabavljali, malo poigrali, trčali.

— Ali tvoje pleme, sejo, od pamtivijeka je u neprijateljstvu s mojim. Da nije toga, mislim da bih sišao.

— Ah, to li? — uzvikne lija. — Sigurno nisi čuo vijest koju su skoro oglasili lupajući u doboš?

— A koja je to vijest? — upita pijetao.

— Eto, nisam se prevarila! Znači, ti stvarno ne znaš šta je novo, — nastavi lisica. — Stvar je u ovom: životinje su se svakog dana tužile svojim vođama na zvijeri koje ih hvataju i jedu. Treba, kažu, da se tome učini kraj! Zato su se sastale vođe svih životinjskih plemena na vijećanje i vijećale su čitavih deset dana. Tako su donijeli odluku



da se zvijerima zabrani ubijanje životinja i da niko nikoga izjesti ne smije; ni to im nije bilo dosta: zabranili su da jedni drugima ma šta učine na žao. A juče su preko cijelog dana lupali doboši kako bi sve zvijeri bile obaviještene o toj odluci. Kako to da ti ništa o tome nisi čuo? Sigurno si spavao?

— To je dobra vijest! — odgovori pijetao. — Sad će se sve životinje kretati bez straha!

— Zato sam ti i kazala da siđeš s tog drveta, — reče lija.

Pijetao se zamisli — šta da radi?

Da li da vjeruje prepredenoj liji ili da ne vjeruje?

U daljini se, međutim, pojave dva velika lovačka psa, koja su trčala u pravcu drveta na kome je sjedio pijetao. Pijetao kukurijekne.

— Šta je, braco pijetle? — upita ga lija.

— Dolaze dva lovačka psa! — odgovori pijetao.

Čim je čula novost, lija pokupi svoj rep i pojuri u šumu koliko je noge nose.

— Čekaj! Kuda ćeš? — poviče pijetao za njom. — Zar ne reče maločas da se sad ne treba više bojati.

A lija će na to:

— Moglo bi da bude da ovi psi, kao i ti, još nisu čuli novost. Mogu da me uhvate i raznesu na komade.

Pijetao je tada shvatio sve i pomislio:

»Baš je ona prava varalica. Sve je izmislila! Htjela je da me pojede... Ne, neprijatelju nikad ne treba vjerovati!«

ČUVAR VOĆNJAKA, ZMIJA I MEDVJED

U kolibi na ivici voćnjaka stanovao je čuvar tog voćnjaka. Čuvar je vodio žestoku borbu sa zmijama kojih je bio pun voćnjak. U svim voćnjacima Indije ima ih mnogo.

Među zmijama, stanovnicima tog voćnjaka, bješe jedna stara i mudra zmija. Počne ona da smišlja kako bi se osvetila čuvaru za smrt mnogih njenih rođaka i prijatelja: htjela bi da ga usmrti, ali da sama ostane u životu. »Uješću ga«, — mislila je ona, — »umrijeće on i mi ćemo onda da gamižemo po cijelom voćnjaku bez ikakve opasnosti i straha.« Riješena da to učini, zmija počne da vreba zgodu da ujede svog neprijatelja.

Leže jednom čuvar pod sjenovito drvo da se odmori, navuče na sebe pokrivač i zaspa. Treba reći da je taj čuvar imao jednog prijatelja, pitomog medu, koji je vjerno i pošteno služio svog gospodara. Kad god bi čuvar legao da spava u voćnjaku, medvjed bi sjeo pored njega i tjerao muhe.

Opazi zmija da čuvar spava čvrstim snom, polako mu se uvuče pod pokrivač i počne da razmišlja: »Ako ga ujedem, probudiće se i umlatiće me štapom. Kako bih učinila da usmrtim dušmanima a da meni ne bude ništa?!«

Dok je tako razmišljala kako da izvede svoju nakanu, doletje jedna muha i pade čuvaru na lice. Medvjed mahne šapom i otjera muhu. Muha se diže, ali zamalo opet se spusti na isto mjesto. Medvjed je otjera po drugi put; ona padne opet... Tako se to ponovi mnogo puta. Naljuti medvjeda muhin bezobrazluk i on odluči da je ubije kako ne bi više uznemiravala njegovog gospodara. On dohvati veliki kamen i, čim se muha opet spustila na čuvarev obraz, medvjed zavitla kamen i baci ga na nj. Baci, ali ne pogodi. Muha odletje, ali se od baštovanove glave napravi lepinja.

Vidi zmija da joj je neprijatelj mrtav i sva srećna odvuče se odatle.

* *
*

Smisao je ovoj bajci u tome da je bolje imati pametnog dušmanina nego glupog prijatelja. Medvjed je bio čuvarev prijatelj i htio je da mu pomogne, a ubio ga je zbog svoje gluposti. Zmija mu je bila dušman, ali, čuvajući svoj život, nije imala smjelosti da oduzme njegov.

PUTNIK I GOTOVAN

Neki čovjek pođe na put u želji da vidi svijet. Nametne mu se jedan gotovan i pođe s njim. Prvu noć zanoće u karavan-saraju. Tu putnik kaže svom saputniku:

— Evo ti novac, brate, otiđi na trg, kupi malo brašna i pasulja. Skuvaćemo večeru, okrijepićemo se nakon puta.

— Ne znam ja da kupujem, — odgovori gotovan. — Trgovac će me prevariti, naplatiće više nego što je pravo!

Putnik nema kud, ode na trg sam, kupi brašna i pasulja, a kad se vrati, zamoli gotovana:

— Ustani, brate, spremi nam večeru!

Gotovan se opet izgovara:

— Ja ne znam ništa da radim, ne znam da napravim pogaču, ne znam da skuvam grah, bogami ne znam! Samo ću upropastiti namirnice.

Šta će putnik? Prihvati se spremanja jela: skuva pasulj, ispeče kolačiće. Spremi večeru i onda kaže gotovanu:

— Slušaj, brate! Ja idem da operem ruke i da se po licu malo ispljuskam, a ti dotle namjesti siniju i postavi večeru.

— Vjeruj mi, — odgovara gotovan, — to je posao koji ja nikako ne mogu da obavim!

Jadni putnik onda sam postavi siniju, donese večeru i reče gotovanu:

— Izvolite jesti!

Gotovan se časkom nađe na nogama i kaže:

— Sam bog zna kako me je sramota; ne mogu više da odbijam tvoje molbe, zar ne? Moram da ti ispunim bar jednu!

I, izmolivši alahov blagoslov, gotovan počne da jede uslast.

Sada je putnik vidio svoju grešku i držeći se za uši,*) zakune se u sebi: »Kako koga, ali ovakvog gotovana nikad više neću povesti na put!«

* *
*

Bilo na putu ili kod kuće, loš ti je drug onaj koji sav posao prebacuje na drugog.

---

*) Znak da se kaje i kori sam sebe.

HVALISAVI TIGAR, MAJMUN I MRAVI

Jedan tigar zakolje odjednom dva bivola i iskomada kamilu. Silno se ponoseći svojim junaštvom, on se popne na brežuljak, počne da se valja po zemlji i sav radostan da se hvališe naglas:

— Nema nijedne zvijeri koja mi je ravna snagom i koja bi bila moćna kao ja! Da naiđe sada slon, i on bi pobjegao samo da ga dohvatim jedno dva puta svojom šapom. Hvala bogu, koji me je stvorio ovakvog kakav sam, — niko mi ne treba, nikad nikog ne molim za pomoć!

Sa vrha stijene odjednom se odlomi jedan komad, poletje i rani tigra hvalisavca svojim oštrim šiljcima pogodivši ga u leđa. Ali ni to ne urazumi tigra. Nešto kasnije on se diže, ode jezeru, napi se vode i zakunja na obali. U blizini se desi mravinjak. Mravi navale na tigra, nađu na njemu ranu i počnu da ga pecaju žestoko i bolno. Tigar skoči sav u užasu i ričući iz sveg glasa poče da juri tamo--amo.

Nedaleko je sjedio jedan majmun. Ugledavši izbezumljenog tigra kako se nemoćan vrti, majmun se nasmija i reče:

— Hej, ti, junače! Gdje ti je junaštvo i snaga? Zar si se davno hvalio kako ti niko nije ravan u snazi i moći? Zašto sad vičeš u nemoćnom strahu?

Čuje tigar majmuna, postidi se, pokunji se i poče da ga moli plačnim glasom:

— Molim te: povadi mrave iz moje rane. Nikad ti neću zaboraviti tvoju dobrotu.

O ORANGUTANU I JEDNOM PUTNIKU

Bilo je hladno. Šumom je tada lutao jedan orangutan i ugledao nekog putnika. Putnik je bio sav ozebao, jer je hladnoća bila velika. Taman i snijeg poče da pada. Orangutan se sažali na putnika i reče mu:

— Čuj, prijatelju! Ja stanujem u jednoj pećini nedaleko odavde. Ako hoćeš, dođi k meni i ogrij se.

I eto, njih dvojica uđu u pećinu i sjednu jedan pored drugog. U pećini je gorjela vatra i bilo je veoma toplo, ali je putnik jednako drhtao od hladnoće. Prsti na rukama sasvim su mu se ukočili i on poče da ih grije svojim dahom duvajući u šake.

— Reci mi, prijatelju, zašto ti duvaš u prste? — upita orangutan putnika.

— Grijem ih svojim dahom da mi se povrate od zime, — odgovori putnik, — jer su se gotovo ukočili.

Velika je razlika između orangutana i čovjeka. Kako bi shvatio orangutan šta radi čovjek? Gleda on šta radi putnik, čudi se i misli kako je putnik sigurno veoma pametan i svemu vješt čovjek. Zadovoljan tim što ima takvog gosta, orangutan iznese pred njega ugrijano vino u kome je bilo voće i razni začini; zatim prokuva sok od šećerne trske, saspe ga u jednu šolju, stavi pred putnika i reče:

— Posluži se ovim slatkim sokom.

Sok bješe jako vruć i putnik poče da duva u njega. Gleda to orangutan i upita:

— Zašto duvaš u njega?

— Zato da ga malo rashladim, — odgovori putnik.

Čuvši taj odgovor, orangutan se razljuti i poviče:

— Ah, ti, nevaljali čovječe! Kako to da ti istim ustima griješ ono što je hladno i hladiš šta je vrelo? Sve je to

čista laž; ja ti ne vjerujem. Neću se s tobom družiti, neću te više pomagati.

Gglupi orangutan uhvati čovjeka za okovratnik i izbaci ga iz pećine.

KAD SE NE POSLUŠA PAMETAN SAVJET

U šumi je živio majmun. Jednog hladnog dana toliko se bio smrzao da je sav drhtao. Mislio je na to kako bi lijepo bilo da se ogrije kraj vatre, ali vatre nije bilo nigdje. Odjednom se pored njega pojavi svitac. Majmun ga uhvati, zgrne na kamaru nešto trave i slame, uvuče u to svica i poče da duva na njega iz sve snage. Sve je to posmatrala ptičica sjedeći na grani. Gleda ona, gleda, pa kaže majmunu:

— Šta to radiš? Uzalud se trudiš toliko, nije to vatra.

Ali majmun ni da se okrene, akamoli da sluša što mu kaže ptičica, piri li, piri u svica... Ptičica htjede da mu priđe bliže da ga urazumi i već se diže sa grane, kad naiđe neki čovjek. Vidi šta se radi i odmah se sjeti šta hoće ptica, pa joj reče:

— Jesi li pametna? Kud si poletjela? Začas će ti on iščupati noge.

Ali uzalud je savjetovati onog ko savjete ne sluša. Tako i ptičica nije htjela da posluša dobar putnikov savjet i odletje da opameti majmuna. Ne stiže ona da dodirne zemlju, kad je majmun ščepa i iščupa joj noge. Iz gomile travuljine u kojoj je ležao svitac izvuče se uto zmija, ujede majmuna i ovaj odmah prestade da diše.

Putnik pogleda pticu i majmuna i reče:

— Uvijek tako prolazi onaj ko neće da sluša dobre savjete!

SOVA I SKAKAVCI

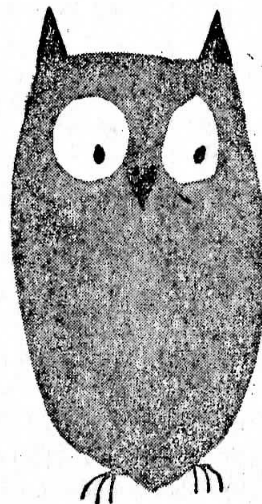
Dok je sova čvrsto spavala zavukavši se u jedan grm, odnekud dođe skakavac i poče zrikati veoma glasno. Sova se trže i probudi.

— Znaš šta, prijatelju, — reče mu ona — idi odavde što dalje. Nemoj da me uznemiravaš, molim te! Zričeš tako glasno da ja ne mogu da spavam.

Ali glupi skakavac ne posluša sovu i ne htjede da ućuti. Obrnuto, poče da galami još više i da napada sovu grdnjama:

— Ti si, sovuljago, lijenština i lopov! Izvlačiš se iz grmlja po mraku, letiš u selo i kradeš pilad. A po danu se zavlačiš u šuplje drveće i spavaš, gade jedan!

— Znate šta, uvaženi, — dobro biste uradili da malo obuzdate taj svoj jezik, jer bi vam moglo prisjesti. Biće belaja!



Molila je sova skakavca i ovako i onako, ali sve uzalud; skakavac tjera svoje; sova riječ, skakavac — dvije, napada i grdi sovu, ni za čas da umukne, govori svakojake pogrdne riječi, galami iz sve snage.

Vidi sova da ništa ne može glupom skakavcu jer neće da sluša ni njene molbe, ni njene prijetnje, jako se naljuti, ali, savladavši svoj gnjev, poče da mu laska.

Dragi moj susjede, — otpoče sova, — zaista ti je pjesma divna. Sad mi je žao što

sam ti branila da pjevaš. Oprosti mi moju drskost. Vjeruj mi da nisam znala dosada da si takav umjenik. Pjevaš tako slatko, tako majstorski! Kakvi muzički instrumenti, kakve pobožne pjesme mogu da se uporede s tvojim glasom! Na tebe se odnosi poslovica:

»Ko je pjevao dok tebe nije čuo, više pjevati neće.« Ko god je budan, sluša tvoju pjesmu, a kad je čuje, opija se njome. Čak i kukavica, ta najslavnija naša pjevačica, zastidjela bi se svoje pjesme čim bi čula tvoju... Čuj me, dragi! Ja imam sud sa živom vodom, poklonio mi je moj bog — bog noćnih ptica. Hoćeš li da ti naspem jedan gutljaj? Znam da ti se osušilo grlo od tolikog pjevanja.

Skakavac je stvarno bio žedan. On brže-bolje priskoči sovi da se napije žive vode.

A sova se okrene, kljucne drskog skakavca i proguta ga.

TRI PAPAGAJEVA SAVJETA

Imao je neki čovjek papagaja. Jednom prilikom papagaj reče svom gazdi:

— Kad bi me ti prodao, dobio bi samo četiri-pet ana, a kad bi me zaklao, dobio bi mesa koje ne bi vrijedjelo više od tri-četiri pajse.*) Najbolje ćeš učiniti ako me pustiš na slobodu, a ja ću ti dati za to tri dobra savjeta. Ako ih se budeš pridržavao, nikad nećeš saznati šta je nesreća i tuga.

— Dobro, da čujem! — odgovori mu gazda. Ali papagaj reče:

— E, nećemo tako. Najprije ću ti reći moj prvi savjet, za njega me pusti iz kaveza. Onda ću ti reći drugi, a pred sam odlazak — treći.

*) Pajsa je sitan bakreni novčić: $^1/_{64}$ dio rupije ili $^1/_4$ ana.

Gazda pristane.

— E, da čujem prvi savjet, — kaže on.

I papagaj reče:

— Čovjek ne treba da žali za onim što je izgubio.

Gazdi se svidje savjet i on otvori kavez.

Čim se našao na slobodi, papagaj reče, gledajući gazdu pravo u oči:

— Kako si glup i koliko si pogriješio što si me pustio. Da si me zaklao, u mom bubalu našao bi rubin težak čitavu tolpu,*) njegova je vrijednost tolika da bi, kad bi ga prodao, dobio toliko novca da bi bilo dosta za cijeli život ne samo tebi već i tvojoj djeci, unucima i praunucima.

Kad to ču gazda, zažali što je pustio papagaja i poče da kuka. Klonuo od tuge i žalosti on reče:

— E, šta bi, bi! Sad se ne može ništa. Sad kaži preostala dva savjeta.

— Nije ti ništa pomogao prvi jer ga nisi poslušao, — odgovori papagaj, — pa prema tome ne treba ti davati savjete.

To reče i odletje.

PIJETAO I ŠAKALI

Lutajući, neki pijetao zapadne u čopor šakala. Izgubi se, uplaši se, nikako ne može smisliti kako bi se spasao i odluči se na laskanje.

— Ah! — reče on. — Ja se nadam da ćete biti pravedni kao što i dolikuje sinovima vašeg plemena. Zna se da niko od životinja nije pravedniji od vas. I evo šta je još dobro kod vas: vaše se pleme smatra plemenom

*) Tolpa je mjera za težinu, nešto oko 60 karata.

krvoločnih zvijeri, ali niko od vas nikad nije ubio nekog nevinog stvora.

Saslušaše šakali pijetlov govor i zbuniše se. Počeše smišljati za šta bi ga okrivili. I, evo, jedan od šakala kaže:

— Od tebe nikad nema mira — po svu noć kukuriječeš i galamiš. Ne daš svijetu da spava. Zato bi te trebalo ubiti, pa da zavlada mir i tišina, da ne smetaš snu.

Šta je na to mogao da kaže pijetao? Ohladi se od straha. Ali pijetao nije bio kukavica. Zato on prikupi svu svoju hrabrost i kaže:

— O, pravedni, kažite po duši: da li ja pravim galamu i budim svijet po noći, ili vi? Ja pjevam samo onda kad dođe vrijeme ustajanju. Ja budim ljude nešto ranije zato da porane, da odaju poštu alahu i da se prihvate posla. Oprostite mi što uzimam sebi slobodu i otvoreno kažem vama da vas cijeli svijet poznaje kao velike galamdžije. O vama se čak i priča ovako: »Čim padne prvi mrak, svi šakali skupa idu u lov i jedan viče: »Moj je otac bio sultan!« Drugi mu odgovara: »Šta se to tebe tiče?« I odmah svi počnu da se nadvikuju: »Šta se to tebe tiče? Šta se to tebe tiče? Šta se to tebe tiče?« Dižete toliku galamu, probijate svijetu uši! Ko god spava skače kao opržen!

Šta su mogli šakali da kažu na to? Ništa. Tad oni okrive pijetla za drskost i već su se spremali da ga pojedu, kad eto ti dotrča vuk. Pijetao poletje k njemu:

— Gospodine vuče! Bar vi možete da pravedno presudite nama: ko je od nas veći krivac — ja ili oni?

Kad je čuo oko čega se prepiru, vuk reče:

— Šakali galame na početku noći, a ti pred zoru. Zato ste krivi svi: ti i oni. Svi vi zaslužujete smrt.

I vuk se spremi da ih sve pokolje i pojede, ali iznenada bane tigar.

Uplaše se i pijetao, i šakali, i vuk, i pojure da bježe svako na svoju stranu.

ŠAH I NJEGOVA DVORSKA BUDALA

Neki strani trgovac konjima dotjera nekoliko ergela konja u grad gdje je živio jedan šah. Šah kupi od njega sve konje. Zatim ga pozove k sebi, dade mu još sto hiljada rupija povrh pogođene svote i naredi:

— Za ovaj novac pokupuj još konja i sve dotjeraj meni.

Trgovac uze novac i ode u svoju zemlju.

Prođe nekoliko dana i šah pozove k sebi svoju dvorsku budalu — budala ga je često znao nasmijati i razveseliti — i naredi mu:

— Napravi spisak svih budala koje poznaješ i pokaži mi ga.

— Gospodaru, — reče budala, — ja već imam napravljen spisak budala.

— Onda da čujem njihova imena, — naredi mu šah.

— Na prvom mjestu u spisku je vaše blagosloveno ime, — odgovori dvorska budala.

— A zašto? — začudi se šah.

— A zato, gospodaru, — uzvikne dvorska budala, — što ste izvoljeli dati onom trgovcu iz inostranstva sto hiljada rupija bez ikakve garancije, i ako on ne dotjera konje, vi ga ne možete kazniti.

— A ako dotjera, šta ćeš ti onda? — upita ga šah.

— Onda ću da izbrišem vaše ime i umjesto njega staviću njegovo.

O LISICI I MAČKU

Lutajući šumom, mačak ugleda kako mu u susret trči lisica. Mačak je već više puta slušao priču o tome kako je lisica velika varalica i vrlo lukava. »Dobro bi bilo da porazgovaram s njom!« — pomisli mačak.

— Zdravo, draga sestrice lijo! — reče mačak. — Kako si?

Lija pogleda mačka s omalovažavanjem i pomisli: »Šta da mu kažem?« Poćuta malo, a onda reče:

— Hvala alahu! Sa zdravljem nisam loše.

Otpoče razgovor. Riječ po riječ razgovor skrene na pitanje o tome ko od njih dvoje zna da načini više raznih podvala i šala. Mačak se napravi naivan i reče:

— Ja, sestrice, znam da napravim samo jednu podvalu.

— Zar samo jednu? — začudi se lisica. — A ja ih imam na stotine u rezervi. Ja svakog mogu prevariti, svakog lovca.

Dok su njih dvoje vodili takav razgovor, odnekud izbije lovac i njegovi psi pojure za mačkom i lisicom.

Čim je mačak opazio lovačke pse, začas se pope na drvo, a lija poče da juri šumom lijevo-desno i da pravi velike krugove kako bi psi izgubili njen trag. Ali su joj psi bili stalno na tragu. Konačno je uhvate i počnu da se otimaju oko nje. Mačak je sjedio na drvetu posmatrajući sve to, pa joj dovikne:

— No, sestrice lijo, gdje su sve one tvoje podvale kojih znaš stotinu? Kazao sam ti da znam samo jednu i vidiš kako mi je ona spasla život. Vidim da si se samo hvalila.

O RADŽI I PTICI

U nekoj zemlji vladao je radža. Na krovu njegovog dvorca savila je gnijezdo jedna ptica. Jednog dana ptica nađe zrno bisera, donese ga u svoje gnijezdo i otada je povazdan cvrkutala od radosti:

— Ja imam šta radža nema! Ja imam šta radža nema!

Čuje to radža i naredi svom sluzi:

— Pogledaj šta ona ima u svom gnijezdu.

Sluga pregleda gnijezdo i kaže radži da se u gnijezdu nalazi jedno zrno bisera.

— Donesi mi ga! — naredi radža.

Izvadiše biser iz gnijezda i predadoše ga radži. Ptica otad poče da cvrkuće ovako:

— Radža nije imao bisera, pa je ukrao moj! Radža nije imao bisera, pa je ukrao moj!

Dosadi to radži i on naredi da se zrno bisera opet stavi u gnijezdo. Ptica promijeni svoje cvrkutanje:

— Radža se uplaši i vrati mi biser! Radža se uplaši i vrati mi biser!

Njeno brbljanje dosadi radži i on naredi da se gnijezdo rasturi.

Otad je živio u miru.

TIGAR, VUK I LIJA

Razboli se tigar, teško, preteško. Sve su zvijeri došle da obiđu bolesnika, samo lija ne dođe. Na pitanje tigra zašto nema lije, vuk opanjka lisicu, i glas o tome dođe i do nje. Tigar reče vuku:

— Čim bude došla lisica, javi mi odmah.

Jednog dana dođe lija i vuk obavijesti o tome tigra. Tigar je onda upita:

— Zašto te nije bilo toliko dana?

— Tražila sam lijek za tebe, — odgovori lija.

— Pa jesi li ga našla? — upita tigar.

Lija odgovori:

— Vaša će bolest proći kao da je nije ni bilo čim budete pojeli vukovu butnu kost.

Tigar smjesta raspali vuka šapom po butini, iščupa iz nje kost i pojede je.

Lija se oprosti od tigra i pođe od njega, a za njom se na tri noge uputi vuk sav obliven krvlju. Tada se lija okrene i kaže mu:

— Kad si se primio da služiš cara, ništa nemoj da mu kažeš dok dobro ne promisliš.

RATNIČKI KONJ I MRŠAVI MAGARAC

Neki je ratnik imao lijepog i brzog konja. Sa pozlaćenom uzdom i pod zlatom vezenim sedlom konj je jednom galopirao putem, zabačene glave. U susret mu je dolazio mršav magarac koji se jedva vukao pod teškim tovarom. Konj ga pogleda, prezrivo frknu i poče da rže:

— Hej, ti! Skloni mi se s puta. Pazi, časkom ću te zgaziti svojim kopitima.

Jadni magarac bješe veoma slab. »Zar mogu da mu se oduprem«, — pomisli on, — »ne bi bilo nikakvo čudo da me zgazi . . . !« I uplašen požuri da se skloni u stranu.

Uz to se, međutim, desi tako da konj bude metkom ranjen u borbi. Za jahanje više nije mogao da služi.

Ratnik ga prodade nekom svom kmetu i taj poče da ga tovari.

S velikim tovarom na leđima konj se jednom jedva vukao putem i tu opet sretne onog mršavog magarca. Ugleda magarac konja i kaže mu:

— O, konju! Kako ste? Sjećate li se još kako ste mi jednom prijetili da ćete svojim kopitama zgaziti mene sirotana? A ja, grešnik, još sam tada pomislio: »Dobro, brate, sad si pijan od obijesti, ali pričekaj, doći će i tebi dan kad ćeš se istrijezniti!«

TORBAR I MAJMUNI

Neki torbar sjedne da se odmori u hladovini, a svoju torbu s robom spusti pored sebe na zemlju. Torba mu je bila do vrha puna crvenih fesova; nosio ih je u obližnji grad da tamo rasproda. Isti fes imao je i sam na glavi. Sjedio je tako, sjedio, pa se opruži da odleškari malo. Dune prohladni vjetrić, natjera na putnika drijem; on zaspa.

Po granama koje su se nadvile nad njega sjedjeli su majmuni i buljili u torbara. Čim su vidjeli da putnik spava, poskakali su sa grana, povadili fesove iz njegove torbe i vratili su se na drvo. Nataknuše fesove na svoje glave i počeše da se igraju skačući s grane na granu. Digoše toliku galamu da se čula u čitavoj džungli.

Probudi se torbar od te galame, gleda — torba mu je prazna i ni traga od fesova. »Šta je to?« — misli on. — »Gdje su mi fesovi? Zar je mogao neko da ih ukrade ovdje?« Pogleda gore i vidje — skaču majmuni s drveta na drvo s fesovima na glavama.

Šta sve nije činio; plašio je majmune na sve moguće načine, ali nijedan fes nije mogao vratiti. Bijesan zbog štete koju je pretrpio, dohvati svoj fes i ljutito ga tresnu o zemlju vičući:

— Eto vam i moj fes, uzmite i njega. Kad mi je ostao jedan, ne treba mi nijedan!

Majmuni inače vole da oponašaju to što rade ljudi. Čim su vidjeli da je torbar bacio svoj fes sa glave, svi majmuni, kao jedan, poskidaju i pobacaju svoje fesove. Torbar ih brže-bolje pokupi, sveže dobro uzice na torbi i sav srećan nastavi put.

MUDRAC I GOSTOLJUBIVI DOMAĆIN

Neki mudrac dođe u nepoznati grad i tu čuje za jednog čovjeka koji rado prima u kuću sve putnike, gosti ih i časti. Dođe mudrac k njemu, ali je bio obučen u staro poderano odijelo, i domaćin ne samo da mu nije ukazao nikakve pažnje, već nije htio ni da govori s njim. Mudrac se nađe u neprilici i požuri da ode od njega.

Idućeg dana posudi od nekog dobro odijelo, presvuče se i opet ode k istom domaćinu. Ovaj put ga domaćin dočeka s velikim poštovanjem, posadi ga za siniju odmah do sebe i poče da ga nudi raznim jelima. A mudrac, kako koje jelo uzme, stavi ga u nabore svog odijela. Začudi se domaćin:

— Šta to radiš? — poviče on.

Mudrac mu odgovori:

— Juče sam ti dolazio obučen u staro, pocijepano odijelo, pa mi nisi htio ponuditi ni jedne mrvice. A danas me ti, vidim, rado dočekuješ i nudiš mi puno najboljih jela zahvaljujući tome što imam na sebi ovo odijelo, zato i dajem odijelu jelo, jer je njemu namijenjeno.

Domaćin se postidje i ne nađe ništa da odgovori na to.

KAKO SU SE MIŠEVI BRANILI OD MAČKE

Sastanu se jednom miševi na zbor da bi se dogovorili o svojim poslovima.

— Šta treba da uradimo da bismo se oslobodili mačije napasti? Mačka nam je najopasniji neprijatelj!

Počnu oni da misle, da smišljaju prijedloge, svaki prema svojoj pameti i znanju. Dugo su tako sjedjeli u podrumu ćutke, lupajući glavama. Konačno se diže jedan mladi mišić i poče da govori svojim piskavim glasićem:

— Ja znam kako ćemo se odbraniti od mačke. Treba joj oko vrata vezati uzicu i na njoj praporac. Čim zazveči praporac, posakrivaćemo se u svoje rupe.

Saslušaše to miševi i pohvališe ga u horu:

— Živio! Smislio si savršenu stvar.

Prijedlog se toliko svidio miševima da su neki predložili, a ostali prihvatili, da dadu mišiću odlikovanje. A nešto kasnije posve su povjerovali da je on najmudriji među njima, pa su odlučili da ga načine svojim glavarom.

Ali se onda diže jedan stari iskusni miš koji je vidio poviše svijeta i za svoga dugog vijeka okusio i dobra i zla. Izađe taj miš naprijed, diže se na zadnje šape i poče tankim glasićem:

— Da, drugovi! To je izum, slažem se! Tako pametnog miša sigurno više nema nigdje. U njegovu pamet ne treba sumnjati. Ja bih samo htio da nam on tačno kaže kako će

miš staviti na mačku praporac? Osim toga, neka dokaže da je sam sposoban da to učini. Dok to ne učini, odlikovanja mu ne treba davati.

Saslušaše miševi starog miša, okrenuše se mladom, pogledaše ga s prezirom i raziđoše se.

A želja im ostade pusta.

O JEDNOM TRGOVCU I NJEGOVOM GLUVOM PRIJATELJU

Neki je trgovac imao dobrog prijatelja, koji bješe gluv. Trgovac se razboli i gluvi pođe da ga obiđe. Putem je ovako razmišljao:

»Najprije ću ga pitati za zdravlje. Kazaću: »Kako te služi zdravlje, sakibe?« On će mi odgovoriti: »Ide nabolje!« Onda ću da ga pitam: »Šta jedeš, inače?« On će odgovoriti: »Posan grah«. A ja ću njemu: »Pa jedi, jedi, i nek ti je nazdravlje!« A onda ću ga ovako upitati: »A ko li te liječi?« On će kazati: »A mirza taj i taj«. Tad ću mu ja: »Neka te izliječi alah svojom rukom!«

Tako gluvi stiže bolesniku, pozdravi ga, sjede do njega i poče:

— Reci mi, prijatelju, kako te služi zdravlje?

— Bolje da i ne pitaš, — odgovori bolesnik. — Izgorjeh u vatri. Skoro ću ti umrijeti.

Sačeka gluvi da bolesnik izgovori, pa reče:

— Hvala alahu! Neka ti bude na pomoći.

Jadni bolesnik i onako jedva diše, a kad ču svog prijatelja, samo što nije ispustio dušu.

Gluvi ga upita dalje:

— Jedeš li šta?

Bolesnik odgovori:

— Ništa. Gutam prašinu, to je sve.

— Pa jedi, jedi nazdravlje! — reče gluvi.

Bolesnika spopade muka. A gluvi nastavi:

— A ko te liječi, prijatelju?

Ne znajući više za se od gnjeva, bolesnik reče:

— Smrt! Eto ko!

— Odlično! Odlično! Neka mu bude laka ruka!

TIGAR I MIŠIĆ

Na velikoj žezi slatko je spavao tigar zavukavši se u džunglu i smjestivši se u hladu mangovog drveta. Pod tim drvetom stanovali su miševi. Odjednom dođe do svađe među miševima, započe galama, piska, i tigar se probudi. Naljuti se tigar, uhvati jednog malog mišića i već htjede da ga zgnječi, kad mišić poče da pišti:

— O, tigre, ti si car svih zvijeri. Cijeli svijet te poznaje kao plemenita i hrabra vladara. Ne priliči ti da svoje šape prljaš krvlju tako male i sitne zvjerke kao što sam ja. Sramota je za tebe da mene ubijaš.

Tigar se sažali na malog mišića i pusti ga.

Uskoro tigar opet dođe u dubinu džungle. Pod mangovim drvetom lovci su namjestili mrežu. Tigar dođe pod to drvo i zapetlja se u mrežu: vrti se on u njoj, bori, otima se, a ispetljati se ne može. Razjari se, razbjesni se i zarika na sav glas. Na njegovu riku dotrči mišić i poče da pišti:

— O, maharadža, tigre! Umiri se i ne boj se! Tu sam, došao sam da ti pomognem.

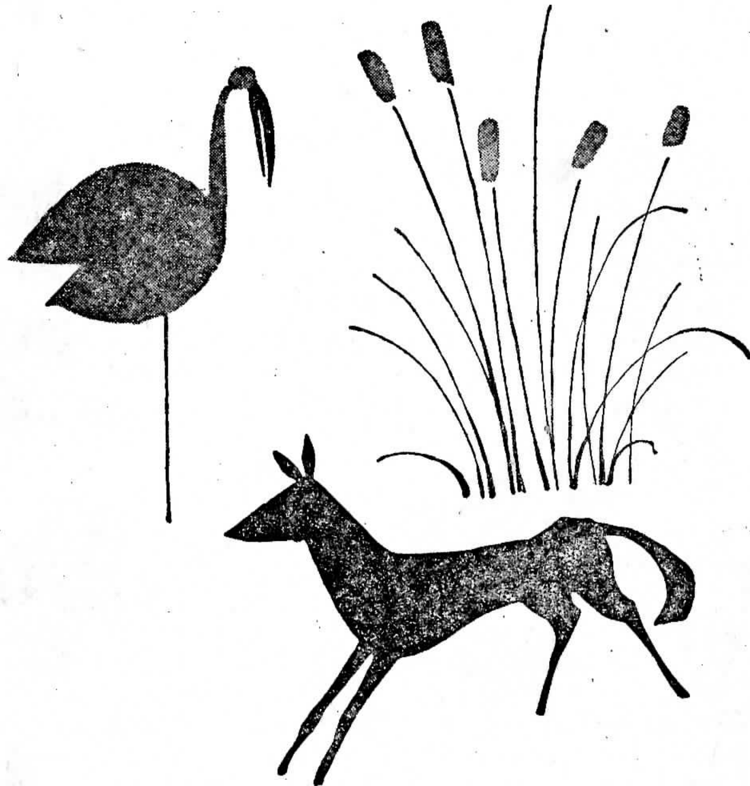
Brzo pregrize mišić glavni čvor kojim je bila stegnuta mreža i tigar se oslobodi.

Tako mišić oslobodi tigra.

VUK I ŽDRAL

Zakolje vuk jarca. Taj vuk bješe tako gladan da, navalivši na jarca, pojede čak i njegova rebra. Ali mu se jedno od tih rebara zaglavi u ždrijelu. Pripade ga muka, strašno zavijajući jurio je džunglom i koga god je sreo molio je:

— Molim te, prijatelju, izvadi mi kost iz grla. Bogato ću te nagraditi.



Niko ne htjede pomoći vuku. I, eto, naiđe ždral. Vuk i njega zamoli da mu izvadi kost iz grla. Ždral se polakomi na nagradu i pristade, samo najprije natjera vuka da se zakune da ga neće prevariti. Zatim mu priđe i svoj dugi kljun zavuče u vučije ždrijelo, pa iščupa kost. Izvukavši je zatraži nagradu. Vuk se razbjesni i poče da viče na ždrala:

— Nikad još u životu nisam vidio budalu kao što si ti. Baš si prava budala. Kako ne možeš da shvatiš koliko sam bio dobar prema tebi. Tvoja je glava bila među mojim zubima. Da sam ih sastavio, ti bi bio gotov. A ti ni da se zahvališ za toliku moju dobrotu. Poklonio sam ti život, a ti nisi zadovoljan. Bježi dok si čitav!

O DVOJICI ISELJENIKA

Dva susjeda naume da se presele u drugu zemlju. Skupa krenu na put i uskoro se nađu u tuđoj zemlji. Jedan od njih kaže:

— Najprije treba da naučimo jezik ovdašnjih stanovnika.

I on učini tako. Drugi, međutim, bješe veoma uobražen čovjek, prezirao je jezik prostih ljudi i ne htjede da uči njihov jezik, već je govorio samo onaj kojim su se tamo služili velikaši i dvor. Treba reći da su u toj zemlji vladali tuđini, osvajači.

Nekoliko godina kasnije obojica doseljenika nađu se u jednom selu, i to taman u vrijeme kad je selo diglo ustanak i pobilo sve strane osvajače. Doseljenici su tad stanovali u dvjema udaljenim kućama. Ustanici ih pohapse i počne saslušanje.

— Šta radiš u ovom mjestu? — pitaju jednog, a zatim drugog.

Onaj što je naučio jezik domaćih lijepo im kaže na njihovom jeziku i zato ga puste da i dalje živi slobodno i mirno. A drugi poče da govori jezikom mrskih osvajača i uvrijeđeni narod mu odsiječe glavu.

KNEŽEVIĆ I NJEGOV UČITELJ

Neki vladajući knez dade svog sina jednom učitelju da ga taj poučava i vaspitava. Učio ga je taj učitelj nekoliko godina predajući mu razne nauke i vještine. Kad je s obukom bilo svršeno, učitelj izabra kišovit dan, metne kneževića na konja, sam pored njega pođe pješice i tako krenu na put. Čim su izašli iz grada, učitelj naredi kneževiću da sjaši, a sam uzjaši. Dugo je morao kneževic da preskače bare i da gazi blato sve dok ne dođe vrijeme povratka u grad. I natrag je kneževic pješačio sve do ulaska u grad. A onda, kad su stigli pred sam grad, učitelj sjaši, a kneževiću naredi da uzjaši. Tako stignu u dvor.

Čim vidje oca, kneževic se potuži na učitelja; ispriča mu sve koliko je morao da trpi na putu. Knez naredi da se učitelj kazni. Tad učitelj zamoli da se knezu odnese njegova poruka da je on knežev rob i, recimo, kriv je, ali on treba da nešto kaže njegovoj svjetlosti, a zatim neka ga objese.

Knez naredi da se učitelj dovede. Učitelj mu reče:

— Tvoj rob postupio je tako zato što je njegov đak bio sin vladara. A kneževic treba da zna koliko je naporno pješačenje po blatu i barama; on treba da se upozna s nevoljama i tegobama svojih podanika — težaka. Dužnost

mi je bila da ga upoznam sa svim tim stvarima. Zato sam ga natjerao da pješači, jer ne znam kako bih to učinio drukčije.

O TIGRU I MEDVJEDU

Tigar i medvjed, svaki za sebe, lutali su šumom u potrazi za nekom divljači. Lutajući tako, njih dvojica se sastanu kod jedne antilope koja je uginula od rana. S jedne strane pritrča joj tigar, a sa druge medvjed. Do antilope stigoše zajedno i započeše prepirku.

— Ja sam je vidio prije tebe, — reče tigar, — zato ona pripada meni!

Medvjed odgovori:

— Ne, ja sam prvi stigao antilopi i ona je moja.

Zavadiše se i potukoše. Tigar udara medvjeda šapama. Medvjed grebe tigra noktima. Obojica se kupaju u krvi.

Dok su se njih dvojica tukli, dojuri odnekud vuk i odvuče antilopu.

Okrenuše se tigar i medvjed i vidješe: nema antilope. Stadoše i pokajaše se govoreći:

— Dok smo se zbog antilope tukli i dobro se izranjavali, neko treći odvuče je bez borbe.

O KOBRI I JEŽU

Sprijateljiše se kobra i jež i postadoše najbolji prijatelji. Jež, međutim, zapade u loše društvo pijanica i danguba; tamo je vidio kako se oni jedan drugom rugaju,

peckaju i podrugivaju. Posmatra sve to jež pa pođe kući. Vidi — pred njega izlazi kobra. On je sačeka da mu se približi, a zatim poče da je bocka svojim bodljama — ne zato što bješe ljut na nju, već onako, od šale. Kobra ga upita:

— Šta ti je, brate, nekako mi se danas čudno ponašaš?

— Zar ja i ti nismo prijatelji? — odgovori jež. — Ako se kadgod našalimo ili poigramo, zar je to nešto rđavo?

— Pa, dobro, — odgovori kobra, — kad ti se baš prohtjelo da se igraš, igraj se!

Otada otpočnu šale i zadirkivanja; iz dana u dan igraju se sve više, sve se više zadirkuju.

Tako jednom, kad se kobra nekud žurila, stiže je jež i ugrize za kraj repa, a sam se brže-bolje smota u klupko i naroguši svoj bodljikavi oklop. Kobra se okrete, naduva svoj vrat i poče da grize ježa zubima i da ga udara svojim naduvenim vratom.

Igrali su se tako, igrali, a igra im se svršila tako da je kobrin vrat bio sav izgreben i odrpan od ježevih bodlja, a jež je krepao od zmijskog otrova.

* *
*

Ne kaže se uzalud: »Gdje je kašalj, tu je i bolest; gdje je kikot, tu je i tuča.«

DVIJE DINJE

Šetajući jednom, neki krojač ugleda u nečijem vrtu dvije zrele dinje kako vise naslonjene na podupirač. Bješe to u ono doba godine kad obično nema dinja. Idući dalje,

sretne on četvoricu svojih prijatelja i ispriča im šta je vidio. Sva četvorica, kao jedan, nazovu krojača lažovom i reknu mu:

— Donesi te dinje i pokaži ih nama, onda ćemo ti povjerovati.

— Dobro, donijeću, — odgovori krojač, — ali najprije ćemo se opkladiti.

— Dobro! — pristane jedan prijatelj. — Dogovor je ovaj: sto rupija metni ti, sto rupija metnućemo mi, ko dobije nosi sve.

Čuvši to, krojačeva žena napadne muža i počne da ga grdi raznim pogrdnim riječima, a on, da je umiri, ispriča joj sve kako jeste — i gdje se te dinje nalaze i kako se može doći do njih.

Žena jednog od one četvorice prijatelja dođe, međutim, kod krojačeve žene i kaže joj:

— Moj muž kladio se s tvojim mužem: ili će tvoj muž donijeti ujutro dvije dinje ili će platiti sto rupija. Reci, molim te, zar može da bude da u ovo doba godine ima dinja u nekom vrtu? Možeš da budeš sigurna — izgubićete sto rupija.

Krojačeva žena htjede da joj se osveti i, kako je bila glupa, ispriča joj sve što je čula od muža. Žena se vrati svom mužu i ispriča mu sve što je čula od krojačeve žene. Taj se brzo spremi, nađe vrt gdje su bile dinje, otkine ih, a podupirače i vriježe počupa iz zemlje i razbaca daleko.

Ujutro krojač ode po dinje i ne našavši ništa, vrati se kući praznih šaka.

Morao je, razumije se, da plati sto rupija opklade, a osim toga u očima sviju ostade kao lažov i zvaše ga otada varalicom.

* *
*

Svoje tajne ne otkrivaj drugu, jer i tvoj drug ima druga.

Njega se ti čuvaj!

O JEDNOM LAŽOVU

Imala je majka sina lažova kakvih nema mnogo. Svakog dana ga je molila:

— Nemoj lagati, sine! Lažući činiš veliki grijeh.

Jednog dana on reče majci: — Ama-džan!*) Spremi i neko lijepo jelo. Njime ću ja nahraniti laž tako da ne može s mjesta maći, onda ću je odnijeti u šumu i baciti tamo. Vratiću ti se i više nikad neću lagati.

Majka mu bješe prosta žena, neuka i lakovjerna. Ona nasprema mnoštvo raznih jela i dade ih sinu. Sin pokupi sve što je spremila majka, ode u šumu, sjede i poče da jede. Jeo je, jeo, zatim je šetao šumom i kući dođe kad je sunce krenulo k zapadu. Dođe i reče majci:

— Ama-džan! Čuj šta mi se desilo: odnio sam laž u šumu, nahranio sam je da ne može maći i onda joj kažem: »E, laži, sad ću da te se otresem!« Triput sam to ponovio i već sam htio da pođem, kad se laž odjednom pretvori u slona i pojuri za mnom. Ja bjež'! Bježim ja, bježim, a slon za mnom; gledam tamo, pogledam ovamo, tražim gdje bih se sakrio. Odjednom vidim jedno visoko drvo. Brzo se uspužem na njega. Ali, eto ti nevolje: slon pođe da se penje za mnom. Ja od njega s lista na list, on za mnom s grane na granu. Ja od njega s grane na granu, on za mnom s lista na list. Uhvati me strah. Šta da radim?

*) Mila moja majčice.

Pogledam dolje i vidim: stoji neki lonac. Skočim u njega. Lonac bješe malo napukao i, eto, kroz tu sam se pukotinu izvukao. A slon je takođe skočio u lonac i pojurio za mnom kroz onu pukotinu. Sam se nekako provukao, ali mu se zaglavi rep u pukotini. Tako on ostade u šumi, a mene evo: spasao sam se i došao k tebi.

Slušala je majka, slušala šta joj je lagao sin i kaže mu:

— O, moj sine! Sad lažeš više nego prije!

KAKO SU MAGARCA UČILI DA PJEVA

Na prijem kod šaha javi se neki stranac i reče mu:

— Za deset godina obuke mogu da naučim magarca da pjeva pjesme. Ako mi izvolite dati magarca i deset hiljada rupija, pokazaću vam šta mogu učiniti svojom vještinom. A ako vas budem prevario, neka vaše veličanstvo naredi da me objese.

Šah povjerova strancu i naredi da mu dadu magarca i deset hiljada rupija. Ovaj uzme magarca i novac i ode u svoju domovinu. Tu sebi sagradi dobru kuću i pokupuje mnogo lijepih stvari — kupi sve što mu je srce željelo, a od ostatka novca živio je bogato, prebogato.

Jednom mu dođe prijatelj u goste. Vidi prijatelj kako taj domaćin bogato živi i kaže mu:

— Ti si prava budala! Prevario si šaha, izmamio si mu magarca i novac, živiš prebogato i ne pomišljaš na to da ćeš svršiti na vješalima.

Domaćin će mu nato:

— Ne, ja nisam glup. A ti promisli: nas je troje — ja, šah i magarac. Zar za deset godina neće umrijeti neko od nas?

KALUĐER I ČETIRI VARALICE

Neki kaluđer kupi na pijaci ugojena jarca, digne ga na leđa i ponese kući, u svoj manastir. Putem naiđe na četvoricu varalica. Jarac im se jako svidi i oni pođu za kaluđerom razmišljajući kako da ga prevare i otmu mu jarca. Misle, misle i smisle prevaru. Jedan od varalica požuri naprijed i upita kaluđera:

— Hej, kaluđeru, šta ti je te si uprtio tog psa na leđa? Bole li ga noge?

Kaluđer se naljuti i odgovori:

— Baš si budala! Zar je to pas? Ne vidiš da je jarac?

Priđe kaluđeru drugi varalica i kaže:

— Oče! Pseće su sline nečiste. Ako vam budu uprljale vrat, opoganiće vas i nećete moći da obavljate službu božju.

Kaluđer mu odgovori:

— Ne brini, brate, nije to pas, već je jarac.

— Zar vi zaista mislite tako?! — uzviknu varalica.

Kaluđer poče da se čudi ovim ljudima i u srcu mu se rodi sumnja. »Ko mu ga zna, možda je to stvarno pas« — pomisli on. Misli on tako, misli, i konačno skine jarca dolje, stavi mu oko vrata konopac i povede za sobom.

Priđe mu treći varalica i kaže:

— Jesi li to pošao u lov kad si poveo tog psa?

Kaluđer i njemu kaže:

— Nije to pas, to je jarac.

Četvrti varalica priđe mu s leđa i upita:

— Koliko si platio tog psa?

Okupe se sve četiri varalice oko glupog kaluđera i započnu prepirku. Jedan kaže da je to pas čuvar, drugi kaže da je ovčar, treći se poče rugati kaluđeru:

— Ti kao da si neko svešteno lice, — kaže on. — Kako ne misliš da ćeš opoganiti svoje ruke i odijelo o tu tvoju psinu?

Četvrti varalica reče kako kaluđer, sigurno, hoće da nauči psa da se moli bogu.

Od svih tih priča kaluđeru se pobrkaju misli u glavi.

»Mora biti da to stvarno nije jarac, već đavo koji se pretvara, pa se meni čini da je to jarac, a njima — da je pas. A onaj što mi je to prodao, jasna je stvar — neki vrač.«

Sav izvan sebe, kaluđer pojuri da traži onog kod koga je kupio jarca, a jarca ostavi nasred puta. Varalice brže-bolje uhvate debelog jarca, zakolju ga i meso podijele.

O TOME KAKO »PARA NA PARU IDE«

Čuo neki priglupi prosjak od nekog da »para na paru ide«, i te riječi mu se čvrsto uvrtješe u glavu i nikako da ih izbije iz nje.

Tamo-amo, dođe on na neki način do jedne rupije. Čim mu se nađe u ruci, on potrča s njom na trg, a tamo pred radnju mjenjačnicu. Sačeka priliku kad se mjenjač okrenuo i baci svoju rupiju u gomilu novca koja je stajala pred njim na stolu.

Dođe veče. Mjenjač zatvori radnju, saspe svoj novac u kesu, a s njim i onu rupiju koju je stavio prosjak i pođe da sveže kesu. Gleda to prosjak i, siromah, jako se uplaši, priđe mjenjaču i poče ga moliti:

— Molim te, gazda, smiluj mi se, vrati mi moju rupiju. Sad je ona u tvojoj kesi.

— Otkud bi se u mojoj kesi našla tvoja rupija? — začudi se mjenjač.

Prosjak mu rastumači:

— Od jednog čovjeka sam čuo da »para na paru ide«, pa sam zaželio da dođem do novca. Velikim sam trudom zaradio rupiju, prišao sam tvojoj radnji i svoju sam rupiju bacio među tvoje što su stajale pred tobom. Htio sam da za mojom rupijom pođu sve tvoje.

Sasluša mjenjač prosjakovu priču, nasmija se i reče:

— Ne, prijatelju, kad imaš malo, ne možeš dobiti mnogo. Kako misliš ko će koga nadjačati — jedna rupija hiljadu njih, ili hiljada rupija jednu jedinu? A onaj od koga si čuo to što kažeš, istinu je kazao. Ja imam mnogo novca, a ti malo, i eto — tvoja je rupija došla mojima!

KAKO JE DJEČAK PREVARIO LOPOVA

Neki je nevaljali dječak sjedio kraj bunara, na samoj njegovoj ivici. Njemu je dolazio lopov. Ugleda mali još izdaleka da mu se približuje čovjek i poče da plače. Lopov mu priđe i zapita ga:

— Zašto plačeš, mali?

— Kako ne bih plakao! — odgovori mali kupajući se u suzama. — Došao sam da zahvatim vode u srebrni bokal i ispustih ga u bunar. O, šta ću sad jadan! Tući će me otac i majka.

Čim je čuo da je u bunaru srebrni bokal, lopov se časkom svuče, odijelo i novčanik stavi na zemlju i spusti se u bunar. U bunaru ni traga od bokala.

Izađe iz bunara i ima šta da vidi: ni odijela, ni novca. Dječaku se takođe zameo trag.

O ŽENI — SVAĐALICI

Imao je neki čovjek ženu koja je voljela da galami na njega i da se svađa s njim. Muža nije htjela da sluša. A on bješe dobar, pošten čovjek i miran; nije imao smjelosti da je istuče ili otjera i zato je uvijek bio tužan, mračan i ćutljiv.

Jednom mu dođe prijatelj u goste. Muž izađe pred njega, sjedne s gostom ispred vrata i pošalje nekog da kaže njegovoj ženi: »Meni je stigao gost! Posluži ga, samo požuri!«

Žena se na to naljuti, priđe vratima i zavitla papuču na muža vičući mu:

— Sjeo si s prijateljem tamo napolju i samo mi zapovijedaš!

Domaćin se tako zastidje da poče tražiti oružje kako bi sebi oduzeo život. Sjeti se gost da njegov domaćin hoće da se ubije od muke, pa ga upita:

— Da li se tvoja žena, dragi druže, zadovoljava samo vikom, ili joj još moraš da plaćaš odštetu za ljutnju?

— Ne, odštetu ona ne traži, — odgovori domaćin.

— E, dragi moj prijatelju, onda ti imaš dobru ženu, poštenu, ako se ona zadovoljava samo time što se gađa papučama. A moja žena mene zna da istuče, pa još i odštetu traži od mene. Tvoj je život hiljadu puta lakši od moga.

Sasluša domaćin svog gosta i laknu mu na srcu. Prijatelji posjedješe, popričaše, a zatim se gost pozdravi i ode kući.

KAKO SE JEDAN ČOVJEK PROVEO NA KUPANJU

Neki čovjek ode na rijeku da se okupa. Vidi, na obali sjedi Arap po imenu Zara. Kupač mu povjeri na čuvanje svoje odijelo i deset rupija, a kad se okupa, zatraži sve to natrag. Zara vrati odijelo bez riječi i kaže mu:

— Što se tiče novca, ja i ti imamo poseban račun.

Kupač se začudi:

— O, alah! — uzvikne on. — Ništa od njega nisam uzeo i nikakva posla s njim nisam imao. Kakav li je mogao da bude račun među nama?

Zara mu tad kaže:

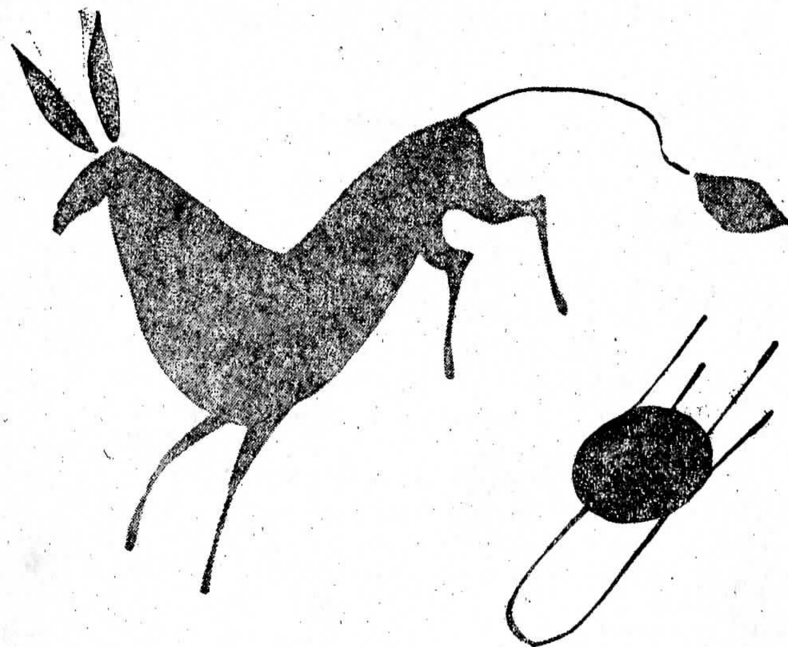
— Kad si zaronio, pomislio sam da si se utopio i odmah sam dao čovjeku tri rupije da trči i obavijesti tvoje ukućane o tome da si poginuo. Kad si izronio, dao sam tri rupije drugom čovjeku naredivši mu da obavijesti tvoje da si živ i zdrav. A dok si još bio pod vodom, zarekao sam se da ću tri rupije podijeliti prosjacima ako izađeš iz vode živ i zdrav, i taj ću zavjet sada ispuniti. Kod mene je, istina, ostala jedna rupija, ali sam je izgubio i vratiću ti je polako, dio po dio. Kako ko, ali sam ja u novčanim poslovima uvijek pošten!

To Zara reče i ode.

NEŠTO O MAGARCU

Jednom je magarac razmišljao o svom gazdi.

»Gazda jako voli našeg psa« — mislio je on. — »To je sigurno zato što mu se pas ulaguje — uvijek vrti repom pred njim, skače i skiči. Zato ga on voli. Moram i ja da



pokušam isto; da malo skačem pred njim, a onda da mu se utrpam u krilo. Sigurno će me tada pomilovati kao što miluje psa.«

Tako je mislio magarac. Gazda se, međutim, vrati s njive i sjedne u dvorištu na jednu stolicu da se odmori. Magarac mu priđe i počne da skače pred njim; čas se džipne lijevo, čas desno, a onda zanjače na sav glas. Zatim se diže na stražnje noge a prednje stavi gazdi na prsa i već pođe da mu skoči u krilo, ali gazdi bi dosta, on skoči i prodere se. Na gazdinu viku dotrči sluga s predebelim štapom i dobro izlupa magarca.

KNJIŽEVNIK I NJEGOV SLUGA

Neki književnik zanoći na putu u nečijoj kući, a s njim bješe i njegov sluga.

— O, Ramčera! — pozove pisac slugu, — pogledaj napolje! Pada li kiša?

— Pada još! — odgovori sluga ne mičući se s kreveta.

— Kako znaš? — začudi se književnik. — Sve si dosad spavao, a ni sad nisi ustao!

— Maloprije uđe mačka, ja je pipnuh, a ona sva mokra.

— Utrni svjetlo! — naredi književnik sluzi.

— A vi se pokrijte po glavi, svjetlo vam neće smetati i spavaćete mirno.

— Zaključaj vrata! — opet će pisac.

— O, brate! — odazove se sluga. — Imate li vi obraza? Sad sam vas dva puta poslužio — odgovarao sam vam. Možete se, valjda, jednom poslužiti sami.

FAKIR, TRGOVAC I SUDAC

Neki fakir dođe u radnju i zamoli trgovca da mu što brže izmjeri robu. Trgovac ga odjednom opsuje ni kriva ni dužna. Fakir se uvrijedi, skine papuču sa svoje noge i tresne njome trgovca po glavi. Trgovac ga tuži sucu. Sudac upita sirotog fakira:

— Zašto si ga udario?

— A zašto me je on psovao? — odgovori fakir.

— Težak si prestup učinio, — reče sudac, — ali si ti fakir, zato te neću strogo kazniti. Platićeš osam ana odštete. To ti je kazna.

Fakir izvadi iz džepa rupiju, dade je sucu i uz to ga lupi papučom po glavi govoreći:

— Kad si tako dobar sudac, onda podijeli ovu rupiju s trgovcem — svakom će doći osam ana.

MRAV I GOLUB

Ožedni mrav i pođe na rijeku da se napije. Pio je na mjestu gdje bješe jaka vodena struja; naiđe talas i spere mrava s obale.

Nedaleko odatle sjedio je golub na jednom drvetu. Vidi to golub i sažali se na mrava. On brže-bolje otkine jedan list i baci ga u rijeku. Mrav se popne na taj list i izvuče se na obalu.

Prođe nekoliko dana. Golub se opet spusti na isto drvo i na njemu ga spazi jedan lovac. Lovac počne da se prikrada golubu — sad će da ga poklopi mrežom. Golub nije opažao kolika mu opasnost prijeti i mirno je sjedio na grani.

Mrav se nalazio u blizini. Vidi on kakva opasnost prijeti golubu, brzo odmili lovcu i počne da ga peca po nozi, i to tako jako da lovcu zadršću i noge i ruke. Uto ga golub vidje i brže-bolje odletje.

O PUTNIKU I ŠAHU

Nekog putnika opljačkaju lopovi kraj same tvrđave u kojoj je živio šah. Putnik ode šahu da mu se potuži:

— Gospodaru svijeta! Razbojnici su me opljačkali ispod zidina tvrđave gdje živi vaša milost.

— Zašto se nisi čuvao? — upita šah.

Putnik na to odgovori:

— Kako je mogao da zna vaš rob da pljačkaši robe putnike ispod prozora vašeg veličanstva?

Šah mu odgovori:

— Zar nisi čuo uzrečicu: »Najmračnije je mjesto ispod svetionika«.

ŠKRTAC I NJEGOVA SLUŽAVKA

Pođe jedan škrtac u džamiju da se moli bogu. Putem se sjeti da je polazeći od kuće zaboravio da ugasi svjetlo. Sa pola puta on se vrati kući, dođe do vrata, zovne služavku i reče joj:

— Ugasi svjetlo! — A vrata nemoj da otvaraš — prilikom otvaranja vrata troše se šarke.

— O, sahibe! — odgovori mu djevojka, — zar vi niste trošili đonove vaše obuće vraćajući se ovamo s pola puta?

— Ne brini, pametna djevojko — odgovori škrtac, — izuo sam se. Išao sam bos, a obuću sam nosio ispod ruke.

O JEDNOM ČOVJEKU I NJEGOVOM SLUZI

Razboli se neki čovjek i naredi svom sluzi da ode ljekaru po lijek.

— A ako ljekar ne bude kod kuće? — odgovori mu sluga.

— Biće! — reče bolesnik. — Požuri!

Onda sluga kaže:

— Možda ću ga zateći kod kuće, ali šta ću ako mi ne da lijek?

— Uzmi ovu cedulju: ljekar će je pročitati i sigurno će ti dati lijek.

— Možda će i dati, — opet će sluga, — ali da li će vam lijek pomoći?

— A, nosi te vrag! — naljuti se bolesnik. — Hoćeš li već jednom otići ili ćeš se i dalje prepirati sa mnom?

— Sahibe! — odgovori mu sluga, — koja vam je korist od lijeka, pa i kad bi pomogao? Jednog dana svejedno ćete umrijeti, a da li ćete sad ili kasnije, isti je đavo!

SLIJEPAC

Po mrkloj noći išao je ulicom jedan slijepac. U ruci je nosio fenjer, a na glavi testiju. Neki prolaznik dobaci mu:

— Eto budale! Zar ti nije svejedno: dan ili noć? Šta će ti fenjer?

Slijepac odgovori:

— Ne treba fenjer meni, ali treba tebi da mi po mraku ne razbiješ testiju.

ŠKRTAC I NJEGOV PRIJATELJ

Neki se čovjek družio sa škrticom. Jednom reče on škrtici:

— Ja se spremam na dalek put. Pokloni mi svoj prsten; nosiću ga na prstu stalno. Čim budem vidio prsten, sjetiću se tebe.

— Ako hoćeš da me se sjećaš, onda gledaj u svoj prst. Čim pogledaš prst, sjeti se: molio sam tog i tog da mi dade prsten i nije mi ga dao!

O PLATONU

Jednom neko reče Platonu:

— Ti si mnogo godina putovao morima. Kakva si sve čuda vidio u morima?

Platon odgovori:

— Čudo je to što sam se čitav i zdrav opet našao na suvu.

JELEN I LIJA

Ožedni jednom jelen i ode na izvor. Izvor se nalazio duboko u jami. Napi se jelen, htjede da izađe iz jame, a izaći nije mogao. Nedaleko odatle stajala je lija. Vidje ona šta bi s jelenom i reče:

— E, brate! Ludo si uradio. Prije nego što si u jamu skočio, trebalo je da vidiš da li ćeš moći da se izvučeš iz nje!



O AKRABU I BIZBALU*)

Jednom Akrab upita Bizbala:

— Šta je najpotrebnije u borbi?

Bizbal odgovori:

— Hrabrost je, vaše veličanstvo, najpotrebnija.

— Kako? Zar si zaboravio na snagu i oružje? — na to će Akrab.

— Gospodaru! Ako ratnik nema hrabrosti u svom srcu, neće mu pomoći ni snaga, ni oružje, — odgovori Bizbal.

O KAŽNJAVANJU KLEVETNIKA

Neki šah upita svog savjetnika:

— Kako bi trebalo kažnjavati klevetnike?

— Treba sjeći uši onima koji slušaju klevete! — odgovori šahu savjetnik.

KAMILA I MAGARAC

Kamila i magarac bili su najbolji prijatelji. Jednom dođe tako da skupa krenu na daleki put. Na putu im se isprijeĉi rijeka. Kamila zagazi prva i voda joj dođe do trbuha.

*) Akrab je vladar iz dinastije Velikih Mogola (1542—1605 g.) Bizbal — njegov dvorjanin.

— Hej, prijatelju! — poviče kamila magarcu, — bez brige idi mojim stopama. Voda nije duboka.

— Tako je, — odgovori magarac. — Tebi je voda doprla do trbuha i tebi to nije duboko. A meni će biti preko glave — udaviću se!

O JEDNOM DOKTORU I DOSADNIM PACIJENTIMA

Priča se kako je jedan ljekar obolio i svi njegovi poznanici požure da ga obiđu. Skupi se tako kod njega poviše poznanika, sjede do kasne noći — nikad da odu. Ljekaru to dosadi, ali šta će . . . Ali, eto, neki od njegovih prijatelja upita ga:

— Hećim-sahibe! Hoćeš li da nam nešto posavjetuješ?

Ljekar odgovori:

— Kad odete da obiđete bolesnika, nemojte kod njega ostati dugo!

O JEDNOM PSU

Neki čovjek upita psa:

— Zašto ležiš nasred puta?

Pas odgovori:

— Da mogu razlikovati zle ljude od dobrih.

— A kako možeš da ih razlikuješ? — upita čovjek dalje.

— Dobri me ne diraju, — odgovori pas, — a zli me gaze nogama.

MUDRI SUDAC

Nekom čovjeku nestane sto rupija. On predade stvar sudu. Sudija sazove sve koji su živjeli u kući oštećenog i podijeli im štapove jednake dužine, govoreći:

— Štap koji se nalazi kod lopova narašće do sutra tačno za jedan palac.

Onda se sudac pozdravi s pozvanima i ode. Lopov povjerova da će mu štap narasti, uplaši se i odsiječe od svoga komad veličine jednog palca.

Sutradan dođe sudac, pregleda štapove, nađe lopova, oduzme mu ukradeni novac, a njega kazni.

ŠTA JE TEŠKO, A ŠTA JE LAKO?

Neki čovjek upita mudraca:

— Šta nam je lako, a šta nam je teško?

— Veoma je lako dijeliti savjete, — odgovori mudrac, — ali pridržavati ih se veoma je teško.

KAKO JE JARE IZGRDILO VUKA

Jedno se jare popne na visoki kućni trijem. Pored kuće je u to vrijeme taman trčao jedan vuk. Jare ugleda vuka i počne da ga grdi:

— Drski nevaljalče! — odgovori vuk, — nimalo me ne vrijeđa tvoja grdnja. Znam da me napadaš samo zato što si se popeo navisoko. Da si ostao tu, na zemlji, ne bi ni pisnuo...

OHOLOST

Neki čovjek dobije visoki položaj. Tu radosnu vijest čuje jedan njegov prijatelj i požuri k njemu da mu čestita. Novoimenovani visoki činovnik, međutim, napravi se kao da više ne poznaje svog druga i upita ga:

— Ko si i zašto si došao?

Prijatelj se najprije zabezekne, a zatim se brzo snađe i reče:

— I ti me zaista ne poznaješ iako sam ti stari prijatelj. Rekoše mi da si oslijepio, zato sam i došao da te obiđem.

ULIČNI PISAR

Neki čovjek naumi da napiše nekom pismo pa zato ode k uličnom pisaru.

— Napiši mi pismo, — zamoli on.

— Ne mogu jer me boli noga.

— Pa ne pišeš nogom već rukom! — začudi se molilac.

— To je tačno, — odgovori pisar, — ali kad ja napišem pismo, onda me onaj koji ga dobije zove da mu ga pročitam jer moj rukopis ne može čitati niko.

SIROMAH I TVRDICA

Neki siromah reče tvrdici da bi ga htio nešto moliti.

— Učiniću za tebe sve što hoćeš, — odgovori tvrdica, samo uz jedan uslov.

— A kakav je taj uslov? — upita siromah.

— Da mi nikad ništa ne tražiš!

O PAMĆENJU I ZABORAVNOSTI

Neki čovjek upita mudraca:

— Šta je dobro pamtiti, a šta treba zaboraviti?

Mudrac odgovori:

— Ako su ti ljudi učinili neko dobro, upamti to; a ako si sam nekom učinio dobro, zaboravi na to.

18.	K. Stepanović:	PRIČE O MALIM PARTIZANIMA
19.	F. Kuper:	POSLJEDNJI MOHIKANAC
20.	H. Sjenkjevič:	KROZ PUSTINJU I PRAŠUMU
21.	G. Babović:	JAHANJE NA KURJAKU
22.	J. Olješa:	TRI DEBELJKA
23.	J. Kurtović:	PRIČE S IZGUBLJENE RIJEKE
24.	F. Bevk:	PETAR KLEPEC
25.	B. V. Radičević:	UČENI MAČAK
26.	B. Ćopić:	U SVETU MEDVEDA I LEPTIROVA
27.	T. Seliškar:	INDIJANCI I GUSARI
28.	B. Ćopić:	BOSONOGO DJETINJSTVO
29.	A. Hromadžić:	OKAMENJENI VUKOVI
30.	D. Kostić:	SUTJESKA
31.	V. Čerkez:	SUNCE U DIMU
32.	M. Vujačić:	MORSKI JASTREB
33.	Đ. Fančuli:	MODRI ČOVJEČULJAK
34.	V. Carić:	BELI VUK
35.	E. Kestner:	LETEĆI RAZRED
36.	Kolodi:	PINOKIO
37.	B. Ćopić:	DOŽIVLJAJI MAČKA TOŠE
38.	B. Ćopić:	MAGAREĆE GODINE
39.	S. Bulajić:	IZVIĐAČI VIDRINOG JEZERA
40.	A. Mikić:	SUNČANA OBALA
41.	* * *	IZVOR NA KRAJU SVIJETA
42.	E. Štorh:	NASELJE GAVRANOVA
43.	B. V. Radičević:	DUH LIVADA
44.	* * *	INDIJSKE BAJKE
45.	L. Ren:	CRNAC NOBI
46.	O. Vasiljev:	DIVLJA GORA
47.	* * *	U SVIJETU SNOVA
48.	M. Alečković:	ZBOGOM VELIKA TAJNO
49.	F. Bevk:	MALI BUNTOVNIK
50.	F. Bevk:	SMIJEH KROZ SUZE
51.	F. Bevk:	GODINE SAMOĆE
52.	S. Raičković:	VELIKO DVORIŠTE
53.	J. Pavičić:	ŠTA PRIČAJU DAN I NOĆ
54.	M. Matošec:	TRAGOM BRODSKOG DNEVNIKA
55.	D. Oblak:	NA TRAGU
56.	V. Durov:	MOJE ŽIVOTINJE
57.	B. V. Radičević:	PRIČA O ŠALJIVČINI
58.	B. Ćopić:	ORLOVI RANO LETE
59.	B. Ćopić:	PRIČE ISPOD ZMAJEVIH KRILA
60.	D. Kostić:	MODRO BLAGO
61.	V. Hauf:	MALI MUK
62.	S. Bulajić:	ZEMLJA BEZ BATINA
63.	T. Seliškar:	VELIKA GALA PREDSTAVA
64.	T. Seliškar:	DJED SOM
65.	A. Mikić:	PRIJATELJI IZ SMOGVE
66.	V. Nikoleski:	ČAROBNO SAMARČE
67.	Č. i M. Lam:	ŠEKSPIROVE PRIČE
68.	A. Tolstoj:	ZLATNI KLJUČIĆ
69.	J. Bžehva:	AKADEMIJA PROFESORA KLEKSA
70.	* * *	SINDBAD MOREPLOVAC
71.	Č. Vuković:	TIM »LAVLJE SRCE«
72.	Š. Alejhem:	DJEČAK MOTL
73.	D. Lukić:	IZ JEDNOG DŽEPA
74.	S. Janevski:	KARAMBA-BARAMBA
75.	R. Kipling:	KNJIGA O DŽUNGLI
76.	Dž. London:	BIJELI OČNJAK
77.	M. Tven:	PUSTOLOVINE TOMA SOJERA
78.	A. Hromadžić:	PATULJAK VAM PRIČA
79.	Dž. Svift:	GULIVEROVA PUTOVANJA
80.	A. Martić:	JEZERO U PLANINI
81.	D. Defo:	ROBINZON KRUSO
82.	M. Tven:	DOŽIVLJAJI HAKLBERI FINA
83.	M. Petrović:	SVIRAČ U DVORIŠTU
84.	G. Švab:	BAJKE IZ KLASIČNE STARINE
85.	O. Vajld:	SREĆNI KRALJEVIĆ
86.	H. K. Andersen:	BAJKE
87.	T. Seliškar:	DRUŽINA SINJEGA GALEBA
88.	A. Gajdar:	TIMUR I NJEGOVA ČETA
89.	H. Malo:	BEZ PORODICE
90.	* * *	BAJKE IZ CIJELOG SVIJETA
91.	D. Maksimović:	HOĆU DA SE RADUJEM
92.	A. Hromadžić:	PATULJAK IZ ZABORAVLJENE ZEMLJE
93.	G. Vitez:	BAJKA O GLINENOJ PTICI
94.	Z. J. Jovanović:	DA, ČUDNE RADOSTI
95.	D. Maksimović:	ZLATNI LEPTIR
96.	M. Alečković:	ZVEZDANE BALADE
97.	G. Vitez:	STO VUKOVA
98.	G. Vitez:	HVATAJTE LOPOVA
99.	B. Ćopić:	BITKA U ZLATNOJ DOLINI
100.	B. Ćopić:	SLAVNO VOJEVANJE

INDIJSKE BAJKE

Izdavač: »Veselin Masleša«, izdavačko preduzeće, Sarajevo / Za izdavača: Ahmet Hromadžić / Tehnički urednik: Ahmed Muhamedagić / Korektor: Čedomir Jaroš / Štampa: »Vjesnik«, Zagreb



